

Akkor Tholdi Miklós Királlyal így jár
azonban az gyűlés Budáról el oſzla, Tholdi
Miklós haza méne Nagy-faluba, két eſzten-
dő múltván Tholdi Miklós meg hala.

Ott vagyon moſt-is Miklós feje tsonrtva,
Szerrelen temérdek agya-kaponyája, meg
moſt-is ott vagyon nagy öklelő fája, hires
ez világban ízive nagy bátorsága.

Vétek ez lön benne hogy réſzezes vala,
minden reménysége boritalban vala, ő nagy
erejének nem sok hasznát látá, ſemmiben
marháját meg nem ſzaporíhatta.

Az ki ez dolgokat ſzerzé-hé verſekben, a'
régí dolgokról lön emlékezetben, neve verſ
ſzerzőnek vagyon verſ feiekben, az ezer
ött ſzázban hetven négy eſztendőben.

Ha kegyes olvasó valami kétséged,

Ebben az mit irtam vagyon, ſ el nem híſzed
Vagy ez Híſtoriát álomnak itéled,

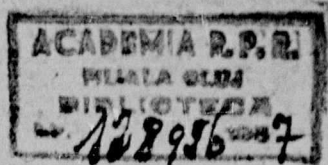
Hogy Tholdi Miklós lött volna nem híſzed.
Nézd-meg jól Budának az Bérsi kapuját;

Meg látod ott ennek Sullyos Bozogányát;
Mellette függényi ſzémélihez Paisát,

Paritytábúl hajgált huſz funtos köveit,
Diagalmas vitéz helyes kopiáját,

És az kit Tſizmáján vífelt farkantyuját.

V É G E.

I M A G O

INCLYTÆ

IN TRANSSYLVANIA

NATIONIS SICVLICÆ

HISTORICO-POLITICA.

EX

PROBATISSIMIS HISTORIIS,

ET CVM PRIMIS

LEGIBVS PATRIIS,

ATQVE

COMITIORVM DECRETIS,

SIVE

ARTICVLIS DIAETALIBVS,

ADVMBRATA.

A VCTORE

JOSEPHO BENKÖ,

SOCIETATIS SCIENTIARVM BATAVO-HARLEMEN-

SIS MEMBRO.

CIBINII & CLAVDIOPOLI,

Typis Martini Hochmeister Dicast. Typogr. &
Bibliop. Privil. Anno 1791.

CONSPECTVS
OPVSCVLI.

C A P V T I.

Pag.

De Ortu, Nomine, & Progressu Siculorum.

I

C A P V T II.

De Diffinctione eorum in Primores, Primipilos, Pixidarios &c. 41

C A P V T III.

De Muniis ac Obligationibus Siculorum.

53

C A-

Die 5. Mai 1791 *Claudio Poli*, *Imprimatur*.
C. JOANN. NEP. ESTERHAZY impr.

C A P V T. IV.

De Juribus, Immunitatibus, atque
Privilegiis eorundem.

64

I M A G O

NATIONIS SICVLICÆ.

C A P V T. I.

DE ORTV, NOMINE, & PRO-
GRESSV SICVLORVM.

§. I.

Transilvaniam equidem a compluri-
bus diversæ originis Gentibus inhabita-
ri, Orbi Erudito sic factis notum est: ex iis ta-
men non nisi Tres sunt Nationes quæ jure
Civitatis gaudent nempe Hungarica & Si-
culica Originariæ ac hæreditariæ, nec non
Saxonica ab antiquo legetenus inter Sta-
tus recepta. Ceteri vero Populi, qui una
cum ipsis majore vel minore numero Pro-
vinciam incolunt, *advenarum* solummodo in-
dolem ac rationem habent, & *Nationum To-
leratarum* nomine veniunt.

1. Extranei, sive publicis Comitiorum votis,
sive jure uxorio, in numerum Patriæ Nobi-
lium,
A

IMAGO

CAP. I. DE ORTV, NOMINE &

lium, titulo *Indigenarum* relati; uti etiam Personæ Nationum Toleratarum, ex ignobili statu aliquando exemptæ, *Nobilitatis Hungaricæ* prerogativa, qua non est proflus deterior *Siculorum*, gaudere apud Transsilvanos censentur.

2. *Nationes Toleratas*, uti sunt *Valachi*, *Armeni*, &c. dico pro *Ademis* reputari, sensu *Isidori*, post Christum natum a. 620. Episcopi Hispalensis, Historicique & Grammatici latini, qui differe inter *Inquilinum ac Advenam* docet, dum scribit: *Inquilini enim sunt, qui emigrant, & non perpetuo permanent. Advenæ autem incolæ adventitii perhibentur, sed permanentes*. Ex his enim apud Transsilvanos Nationibus, aut *jure civico*, sive prerogativa Liberorum Oppidorum, gaudent, uti *Armeni*; atque adeo Provinciam haud deserunt: aut *subditi* sunt, vel Imperanti, vel Dominis Directis (*Terrestribus*), ut *Valachi*, exceptis paucissimis; proptereaque illi, ceu vernæ, potestate ex Patria emigrandi destituuntur.

§ II.

Has inter Inclitas *Tres Nationes Transsilvanicas*, politico licet ordine *Siculica* secunda sit; utpote, in publicis provinciæ tabulis, inter *Hungaricam*, quæ prima,

PROGRESSV SICVLORVVM. 3

ma, & *Saxonicam*, quæ tertia est, a multis seculis collocata: antiquitate nihilo minus utrasque profecto centenis aliquot annis, ab hæreditaria sua in finibus Transsilvanicis possessione atque habitatione, plurimum vincit.

Saxones etenim, Germanicæ proles Natio, circa annum nati Salvatoris 1142, e Saxonia maximam partem, sed & Flandria, ac, ut autumnare licet, aliis quoque regionibus, a Geyza II., Hungariæ Rege, in Transsilvaniam sunt evocati & admisi, atque jure Civitatis donati.

Hungari vero Transsilvani, ejusdem cum Hungariam colentibus originis, anno 862, aut paulo post, e Scythia asatica in Daciam, hoc est, Moldaviam, Transsilvaniamque, & harum viciniam adpulerunt; ac post sumtam hic quietem in Hungariam anno 889 pedes promoverunt. Sed

Siculi, vera Hunnorum Attilanorum progenies, ab anno circiter 376, quo

quo eorum Majores Transilvaniam, adjacentesque regiones, suæ armorum jurisdictione potestati subjecerant, avita his in oris possessione, multo per tot secula sanguine retenta, potiuntur.

1. De *Saxenium*, tempore Geyzæ II., qui ab anno 1141, ad 1160, fasces Regni Hungariæ tenuit, in Transilvaniam adventu, atque conditione. plenum perhibet testimonium, *radicale Nationis Privilegium Andreamm*, ab Andrea II., Rege Hungariæ, a. 1224. ipsis indultum, ac nonnullis etiam Historiis patriis insertum.

2. *Hungarorum* similiter & *Hunnorum*, atque a deo *Siculorum* etiam, in Transilvaniam & conterminas plagas circa tempora ingreſsum, præter Scriptores Byzantinos, non obscure testantur cunctorum ferme Regnorum Eur opæorum Annales; luculentius vero Historici domestici: sed luculentissime ac copiosissime horum etiam omnium, ex evolutionis innumerorum Auctorum voluminibus, Dotissimus *Georgius Præy*, in *Annalibus veterum Hunnorum*, & *Hungarorum*, item *Dissertationibus Historico-Criticis*; utut de Siculorum origine Viro oculatissimo a vero, ut inferius commonstrabitur, vehementer aberrare contigerit.

3. Fu-2-

3. Fundamenti loco omnibus iis, quæ in sequentibus dicentur, multo facilis intelligentis, inserviet, si præoccupando connotabimus, ternos consanguineorum Hunnicigenis Populorum ad has oras adventus, scilicet, *Hunnorum*, *Avarum*, ac *Hungarorum*. Sic itaque

1. Hunni, Japheti posterii, quos Caucaſum montem accoluisse, indeque multis itineribus Meotia versus progressos, Historicorum oracula testificantur, circa annum 376, in *Daciam* pervenerunt, eamque subjugarunt; hinc paulo post ulterius ad occidentem progressi, *Gazygiam* subegerunt; & demum a. 378 potiore *Pannoniæ* partem occuparunt. Ex his tandem oris varia atque cruenta bella pluribus Europæ regionibus, occaſum ac meridiem versus sitis, inferentes, diversis earundem terrarum populis per integrum prope seculum dominati sunt: donec, videlicet, defuncto Attila, Duce eorum famossimo, & filiis ejus ob imperium inter se dissidentibus, fracti intestinis tumultibus Hunni, e cædibus superstites, didione ejecti atque repulsi sunt; paucis eorum, quorum posterii sunt *Siculi* hodierni, in Transilvania remanentibus. Hunni hi apud Scriptores nominantur etiam *Chuni*, *Urgi* & *Ugri*; immo auctore Evagrino, Lib. 3. cap. 2. olim *Masageta* quoque dicti fuerint.

A 3

rint. Nomen vero *Hunnorum*, quorum idiomate multa lingvæ hebrææ vestigia deprehenduntur, non inepte Philippus Melancthon ab hebraico *Chanab* sive *Hana*, quod castra metari, item in diffixis danciliis vel tentoriis babitare, significat, deducere nobis videtur: quod Hunni, in polysyllis successive locis, fixis laribus probabiliter usi fuerint; quum plerique alii Scythiæ habitatores, stabilibus sine sedibus, fugientibus similes, curribus & carris de loco in locum circummiverint. Et profecto *Hos* sive *Hom* hodieque lingva hungarica *domi*, hinc item *Hannos* (a quo non procul *Hannus* abest) *domi se retinentem*, ex his denique *Honrya*, *habitationem* significat.

b. *Avares*, Hunni similiter genere, secunda vice ex *Alfa* septentrionali ad has oras delati sunt. Scilicet, hi ad extremum ultra *Volgam* fluvium agentes, a vicinis præfincolis, circa medium seculi *Vlti* Europæ adpropinquarunt, & cum reliquiis Hunnorum ex Europa depulsis (not. b.), ceu tribulibus suis, in unam gentem coaluerunt. Deinde anno 553 sub Duce suo *Chugano*, foedus perpetuum cum rege *Longobardorum Alboino*, bellum adversus *Cunimundum*, *Gepidarum* regem, gerente pepigerunt, & ex eo, devictis *Gepidis*, *Dacia* potiti sunt. *Posæa* vero, evocatis a. 566 ex *Pannonia* in

in *Italiam* a *Narsese* *Longobardis*, *Pannoniæ* quoque potioris possessionem a. 568, ex percusso foedere, adepti sunt. Has itaque terras, sub gentilibus suis Principibus, potenter tenuerunt, usque annum 803, quoad *Carolo* *Magno* victi sunt in *Pannonia*, & *Regibus* *Galliæ* subditi, quoad *Hungari* ex *Alfa* boreali advenientes, & *Avarum* fratrum societatem ineuntes, a. 889 jugum gallicum excusserunt. *Annales* eruditissimi *Dessevici*, de *Avarebus*, magno cum fructu legi possunt. Quod demum adinet ad *Avares* nomen, id quod hunc populum a proprii regis appellacione obtinuisse putat *Diaconus* de *Gest. Longob.* Lib. I. c. 27. probabilius a munimentis suis in *Hungaria* fructis, quæ patrio sermone *Város* & cum articulo a *Város* dicebant, a Germanici vero sanguinis hominibus *Rhingi* sive *Ringi* (a *Ring*), hoc est, circuli vocabantur, adepti fuerint. De his septimentis jucundum est audire *Clariss. Joannem Severini, Commentationis Historiæ de veteribus Incolis Hungariæ cis* (nobis ultra ..) *Danubium* cap. 6. sequenti modo scribentem: „ *Menacho S. Galli & Aventis* „ no scriptoribus: Terra *Avarum* novem „ circulis (*Hringis* vel *Ringis*) cingebatur, „ tutandi causa factis. *Ambitu* suo 30 circiter „ miliaria occupaverat *Ringus*. *Septus* erat aggere militari, seu fossa. *Portus* crebri stipites, truncique abiegni, quere „ mi,

ni, fagini in terra defixi erant. His item
 „ contrarii iungebantur e regione vicenum
 „ pedum intervallo; id ubi aut salicibus
 „ conflratum limove completum erat, ce-
 „ spitibus integris contegebatur. Latitudo
 „ itaque huiusmodi sepimenti (Rhingi)
 „ extendebatur 20. pedibus, todidem alti-
 „ tudo eminebat. Obferi solebat utrinque
 „ hoc genus valli salicibus, ulmis, popu-
 „ lis aliisque, quæ putatæ propagine sar-
 „ ciunt locum fenescentium. Portas habe-
 „ bant peranguſtas. Intra hoſce aggeres,
 „ ita vici & villæ erant locate, ut de ali-
 „ is ad alias vox humana poſſet exaudi-
 „ ri. Conf. *Pray Annal. Auar.* p. 279. 280.

6. Hungari, Grecis Scriptoribus *Turci*
 sæpe dicti, Hunnici itidem sanguinis popu-
 lus, tertia vice e Scythia Aſiatica, per plu-
 rimarum gentium matre, ſeptem, ut credi-
 tur, Ducum ſigna ſequuti, a. 862 in Mol-
 daviam & Transſylvaniam noſtram adpu-
 lerunt, eodemque anno *Arpadum* ſupremum
 Ducem elegerunt. Sumta in Dacia quiete,
 a. 889 ad Tibiſcum ac Danubium pervene-
 runt, unde bellicæ fortitudinis & formidi-
 nis fama totam mox Europam impleverunt
Suatophilicum devicerunt, &c. ſicque cum ſi-
 ne ſeculi noni, ſe in Hungaria penitus ſta-
 biliverunt. Haſ in res, præter *Thuroczi-*
 um,

um, Bonſinium, Timonem, Prayum, &c.
 vid. laudati *Severini* Comment. Hiſt. Cap.
 8. Vnde vero nomen *Hungarus*, lingua ver-
 nacula *Magyar*, & plura alia Hunnis Hun-
 garisque, adtributa fuerint, nunc non di-
 quirimus. Legi autem de hoc argumento
 poſſunt luſus etymologici, quos habet *Ottow-*
koecius in *Originibus Hungariis*, item *Behamb*
 in *Notitiis Hungariæ*, aliique paſſim.

Hoc tamen unum monemus, miruma
 non eſſe, *Hunnos* æque ac *Auares*, *Hungaros-*
 que, diverſarum Nationum idiomate diver-
 ſiſſime fuiſe nominatos: quum hodierno
 etiam more idem eveniat; ſic, egr. qui la-
 tine loquentibus *Germanus*, nec non *Turto* &
Alemannus vocatur, idem Hungaris *Nemet*,
 Gallis *Allemand*, Judæis *Aſchenazi* (ab *A-*
ſchenaz, nepote Japheti, Gen. X. 3.), Va-
 lachis *Nidmitz*, propria vero ſua lingua
Deutſch ſive *Teutſch* nuncupatur.

§ III.

Prout igitur rei totius de Siculorum
 origine ſeriem e probatiſſimis Scriptori-
 bus diſcimus, *prima vice* (§ II. not. 3 a)
 Hunni Septentrionales, a Tataris pre-
 ſi, e Scythia Aſiatica Europæ pedeten-
 tim adpropinquantes, *Volganque flu-*
 vium

viuum transmittentes, victis, domitis, ac demum in armorum societatem admisis Alanis, sedes eorum, quæ a Volga ad Tanaim porrigebantur, infederunt: ubi aliquamdiu morati, quum in tantum essent aucti numerum, qui in ferili illa regione commode consistere minus posset; conscripto decies centum & octoginta millium exercitu, Duce Balthembere ex Familia *Káldr*, Tanaim a. 374 superarunt. Hinc per orientales Europæ fines progressi, in *Daciam* quæ *Moldaviam*, *Valachianque*, *Transsylvaniam* item, & *Hungariam* usque Tibiscum complectebatur, a. 376 irruerunt; eamque totam, devictis, non tamen deletis, prius incolis *Gothis* ac *Gepidis*, quorum sub nomine ac potestate minores etiam, uti erant *Daci*, *Getae*, *Romanique* rustici, vocabantur Nationes, eum in modum ditabantur Nationes, ut cum memoratis omni suæ subjecerunt, ut cum memoratis habitatoribus, sibi deinde fervientibus, una colendam possiderent, magna nihilominus parte Gothorum ultra Danubium, cum Ducibus seu Regulis suis, *Phritigerno* & *Alarico*, pulsa.

Ulterius

Ulterius tandem his ex oris Hunni pedem ac arma promoventes, *Jazygum* Sarmatarum sive *Metanassarum*, Sclavici generis populi, terram, Tibiscum inter & Danubium sitam, a. 377 subegerunt: ubi temporariam quidem sibi habitacionem fecerunt, sed Sclavos, tributo alioquin subiectos, sedibus suis non eiecerunt. Neque sic quieti, hoc eodem vel subsequente anno, trajecto Danubio, Pannonia quoque, *diversarum gentium diversorio*, cui dictum flumen a borea & oriente limites ponit, potiuntur; ibique, postquam Gothis in Thracia conjuncti adversus Romanos, ab his victi a. 379 fuerant, bellum præcipuum, ad urbem Potentianam, primam in Pannonia Romanorum Coloniam, non procul forte Buda disitam, a. 380. tanto impetu committunt, ut ex Hunnis 125000 Romanis autem 210000 cecidisse perhibeantur. Hunni proinde, conferto hoc & minoribus præliis, postaque interim in Dacia sede habitationis, dominatu item in Jazygia & Pannonia stabilito, rei agrariæ ac pecuariæ sese addicere diligentiùs occeperunt, & Rempublicam instituerunt.

1. Ba.

1. Bálambere a. 387 vita functo, sequentes successerunt *Duces*, regia potestate pollentes, atque ideo *Roges* etiam *Hunno-*rum a *Scriptoribus* adpellati.

2. Charaton, usque annum circiter 400.

3. Uldinus, alias *Uldin*, *Huldin*, & *Uldes*, quem Stilico adversus Radagaisum in Italiam acciverat, a. 411.

4. Bendegucz, sive *Bendegucz*, Græcis *Mundzuchus*, Filius Bálamberis, qui a. 426 magnam Hunnorum manum, duce *Rugila* (*Rua*, *Roila*) ad obsidendam Constantinopolim, contra Theodosium mittit: ubi coorta tempestate, *Rugilas* fulmine tangitur; maxima vero Hunnorum pars peste subsecuta consumitur.

5. Octar sive Uptar, & Ruas, fratres Bendeguzi, eidem a. 428 successere; sed a. 431 Octare mortuo, tota imperii moles in Ruam recidit.

6. Ethele Hunnis; Latinis, Græcisque Auctoribus *Atila*, *Atilla*, & *Attila*,

tila cum fratre germano *Buda* sive *Bleda*, Bendeguzi filii, a. 434 regni possessionem adierunt: quorum *Attila*, qui a. 445 fratrem Budam peremit, quanta cum suis Hunnis, & adscitis sæpe ad arma Gepidis, reliquisque populis subjugatis, in oriente ac occidente bella gesserit, quantumque grassatus fuerit, peregrinus in Historia ignoraverit. Illo a. 454 mortuo, tres ejus filii superstites fauces imperii Hunnici obtinuerunt, videlicet, ætatis ordine:

7. Ellak, vivo patre Acatirorum Rex ad Pontum Euxinum; *Dengizics*, aliis *Densices*, & *Irnach*, quorum seorsim regnandi libidine ac dissidio in occasionem arrepto, gentes, quæ *Attilæ* paruerant, jugum Hunnicum excusserunt. *Ardaricus*, Gepidarum Rex, primus fuit, qui, cæso in Pannonia Ellako, triginta circiter Hunnorum millia peremit, Daciamque & Iazygiam Gepidarum possessioni subjecit. Tum Gothi quoque Pannonia potiti sunt. Post Ellakum *Dengizics* Hunnis præfuit, qui a. 455 cum Gothis ad Sirmium, anno vero 457 cum Romanis

manis infelicia bella gessit. Anno denique 469 *Dengizich* ipse, collectis Hunnis superstitibus, qui a Gothis victi circa Danubii ostia perstitierant, duxit adversus Gothos, extremam fortunam periclitaturus: sed victi ad Bassianam, Pannoniæ Civitatem, inglorii pulsi sunt, cumque per Thraciam pars eorum maxima Pontum versus rediret, in *Anagastum*, militiae Præfectum inciderunt; a quo *Dengizich* cæsus est, caputque ejus (teste Marcellino) Constantinopolim ablatum. Sic finem imperio Hunnorum fecit funestissimum.

1. Quoniam nunc de iis agimus Hunnis, Siculis scilicet, quorum Majores nullo unquam tempore armis atque fama magis clarruere, quam sub Attila; æquum sane videtur, præcipua quædam de famigeratissimo hocce Duce hic loci subnectere. Ut igitur ab habitu corporis ordiamur, eum *Jornandes* sequentem in modum describit: *forma ei erat brevis, lato pectore, capite grandiori, minutis oculis, raris barba, canis aspersus, simo naso, teter colore.* Sed facile fides abrogari *Jornandi* potest, utpote, qui ob clades Gothorum, Popularem suorum, ab Hunnis acceptas, illis vehementer infensus, mul.

multa adfinxit. Eum nihilominus, uti gentem quoque suam, horridiuscula fuisse specie, non est, cur inficiemur. Admittamus vero verba ejusdem *Jornandis*, qui de indole magni *Attilæ*, sequentia loquitur: *Erat namque superbus incessu, huc atque illuc circumferens oculos, ut elati potentia ipso quoque motu corporis apparet additur porro: bellorum quidem amator, sed ipse manu temperans, consilio validissimus, supplicantibus exorabilis propitius in fide semel receptos.*

2. Horrendus autem Rex *Attila* fuit, & horrendissimi Hunni, quaquaversum bella circumtulerunt. Germaniam, Galliam, Italianque, & plurimas Europæ regiones ferro ac flamma vastarunt, Occidentis æque ac Orientis Imperatores tributarios sibi fecerunt, &c. Fuit autem prælium *Attilæ* anceps ac omnium cruentissimum in campo urbis *Catalauni* apud Gallos, cum *Aetio*, Romanarum Legionum Magistro, an. 451 commissum, in quo 180 pugnatorum circiter millia utrinque desiderabantur; a parte quidem *Attilæ* non Hunni omnes, sed etiam multi adsumtorum ad commilitium *Gepidarum*, et conmixtorum aliorum populorum. Relicto *Catalauno* (*Gallis Chalon sur Marne*), plurima incendii instar loca permearunt, totque gentium onusti spoliis ad sua redierunt. Hoc reditu, *S. Ursulam*,

fulam, & ingentem cum ea Virginum multitudinem, quæ metu Attilæ, Colonia Agrippinæ refugium quærebant, trucidarunt: unde undecim millium Virginum Martyrum ad diem 21 Oct. in Faldis memoria. Anno autem 452 Attila ipse, reparatis copiis, majore, quam antea, exercitu in Italiam movit; ubi *Aquilejam*, *Mediolanum*, *Ticinum*, aliasque Urbes concussit: *Ravennatibus* tamen pepercit, & *Romanis*, Leone Pontifice Maximo eum placante, clementem se præbuit, nec Urbem attigit. Hæc severitas Attilæ *Venetiarum* Civitatem opulentissimam fundasse perhibetur: adcolis videlicet, ob metum Attilæ, navibus oneratis ad insulam *rivus altus* dictam profugientibus, & Civitatem condentibus. *Thuroczy Chron. Hung.* p. 1. c. 19.

3. Sic igitur Attila bonam regni sui partem peregre in castris transegit. Dum vero ipsi quieto esse licuit, sat magnifice in splendido suo palatio habitabat. Hac de re testis oculatus, *Priscus Rhetor*, qui una cum Maximino, Orator, a Theodosio II. Imperatore orientali ad ipsum Attilam a. 449 missus fuerat, hunc in sensum scribit: *ad vicum, in quo rex Attila morabatur, accessimus: vicum, inquam, ad instar civitatis amplissime, in quo lignea maenia ex tabulis nitentibus fabrica-*

bricata reperimus, quarum compago ita solidum mentiebatur, ut vix ab intento posset junctura tabularum comprehendi; videres triclinia ambitu prolixiore distenta, porticusque in omni decore dispositos. Area vero curtis ingenti ambitu cingebatur, ut amplitudo ipsa regiam aulam ostenderet. Hæc Jornandes ex laudato Prisco. Sed Bonfinius splendidiore adhuc ædes istas putavit.

4. Qua autem regione, & quo vico, Attilæ regia steterit? difficile est definire. *Samuel Timon*, Scriptor diligentissimus, in *Imagine Antiquæ Hungariæ*, Lib. II. Cap. V. quod de gestis Attilæ lectu est dignissimum, e *Prisci Excerptis* curate consideratis, existimat, cum *Car. Cantoclaro*, eam prorsus non ad *Gaszberény* Hungariæ ultra Tibiscum, (ut putavit *Otrokotsius* in *Originibus*), sed in illo *Moldaviæ* tractu, qui lapidibus silvisque caret, sitam fuisse. A qua ejus opinione non longe discedunt veteres apud Siculos traditiones, ipsarumque rerum vestigia, quibus in vicinos Valachiæ Transalpinæ fines, ad reperiendas ædes Attilanas ducimur. Scilicet, ad meridionales terræ Siculorum fines, a terreno pagi Réty, Sedis Sepsi, *Tsere-Domb* nominato, incipit fossa arte facta & *Hon árka* (vulgo *Hom árka*) adpellata, transitque per silvestrem tractum pagi

Magyarós (ubi eadem fossa *Tsösz árka* vocatur), & alpestres silvas aditui (*passui*) Bozzensi adjacentes, in ipsam Valachiam Transalpinam, quæ hodie *Havasalfölde* nobis, sed antiquius & rectius *Havasfel-földe* & *Havas-elve*, id est *Havas eleje* audiebat; cujus quidem fossæ propagines non modo per tractum Sicularum Udvarhelyensem, sed etiam per oras Hungariæ superioris, qua versus Tokaj & ultra itur, exflare traduntur: de hac adeoque fossa, Vir Ecclesiasticus, *Matthias Nagy*, Archidiaconus de Udvarhely & Parochus Zetelakensis, in suis *Notationibus de origine Sicularum* manuscriptis, ac mihi paucisque visis, quas a. 1505 exiguis pagellis concinnaverat, claris verbis refert, ductam eam fuisse ex *Valachia Transalpina*, a sede habitationis *Atilæ*, per Alpes ad nos, hinc per *Transilvaniam* & *Hungariam*; hunc in finem, ut linea ista & adpositis vigiliis, tutus, certus ac expeditus meatus & remeatus ad universam gentem (*Hunorum*) illis in oris habitantem, veluti *via* ducibus, pateret, commerciumque hinc & inde necessarium procederet. Hæc ille; quibus vocamur, ut credamus, habitationem *Attilæ* primo regni sui tempore fuisse in *Transalpina*, non longe a loco, quem *Timon* erudite in *Moldavia* quæritabat. Ad nomen fossæ hujus quod attinet; *Hon*, *Hunnum* (§. II. not. 3. a.), *Tsösz* vero, quod hodie

hodie custodem pecoris in Hungaria valet, vigiles publicos denotasse videntur. Memini me legisse apud Spectabilem *Stephanum Antos* de Réty, Vice Judicem Regium Sedis Siculicalis Sepsi, quasdam observationes de vestigiis ejusdem fossæ in Hungariæ Comitatu Hontensi & viciniis, ubi similiter *Hon árka* nominata fuerit. Gratum Nationi Sicularum faceret, si quis Eruditorum illius regionis vestigia fossæ indagaret, & si quæ forte reperirentur, scripto manifestaret.

5. Veterum porro traditionibus docemur, quibus *Matthias Nagy* etiam conformia notat, *Attilam* ex *Valachia* habitationem suam in hodiernam Sicularum terram transfuisse, ac ad majorem *Küküllö* fluvium locasse, unde in hunc diem locus ille *Udvarhely* (Oppidum nempe *Székely-Udvarhely*) id est *Curia* locus vocaretur, juxtaque hunc mons quidam *Bud-Vára*, hoc est *Budæ arx*, de fratre *Attilæ*, & pagus *Kadics-falva* de nomine ductoris *Kadicha* sive *Kadicsa*, apud *Historicos* nostros non ignoti. Sed demum hinc etiam *Residentiam Attilæ* emotam ac in campestem Hungariæ oram, quæ *Tibiscum* inter ac *Danubium* jacet, depositam, ab eaque non longe dissitum fratris *Budæ* ad ripam

ripam Danubii habitaculum, ubi Urbs Buda Hungariæ regia conspicitur, e citatis monumentis discimus.

6. Injucundum jam haud erit, de victu quoque & amictu Attilæ pauca loqui. Vestitu, suos inter Hunnos, quorum plerique linteis, cannabinisque & pelliceis operiebantur indumentis, splendido non utebatur; sed teste prisco, ex panno unius generis, simplici ac vulgari; quum ceteri Hunnorum Primates versicoloribus delectarentur.

7. Ejus vero modum epulandi laudatus sæpe Priscus, Cantoclaro in latinum ex græco vertente, his verbis celebrat: „Reversis nobis in tentorium, ecce ad nos Orestis pater, vos ambos, inquit, ad convivium invitat Attilas, fiet vero illud circa nonam diei. Tempore condicto observato, ut venimus, & una quoque Romanorum occidentalium legati, stetimus in limine cænaculi coram Attila. Hic pincernæ, ut mos est in illis regionibus, calicem tradiderunt, ut & nos vota faceremus. Quo facto calicem degustantes ad ipsa folia venimus, in quibus sedentes cænare oportebat. Ad parietes autem cubiculi præparata erant omnia sedilia, ab utraque parte disposita: in medio vero sede.

„sedebat Attilas in lecto; e cujus regione erat & alter lectus, pene quem erant quidam gradus, qui ad ejus cubile ferebant, linteis candidis, & variis tapetibus venustatis, & ornatus gratia contentum, simile cubilibus, quæ Romani, & Græci nubentibus adornare pro more habent. Tum convivarum primum ordinem ad Attilæ dextram sedere constituerunt, secundum ad lævam: in quo nos & Berichus, vir apud Scythas nobilis, sed Berichus superiore loco. Nam Onegesius in cathedra ad dextram regii throni, & e regione Onegessii duo ex Attilæ Filiis. Senior enim in eodem, quo pater throno non prope, sed multum infra accumbebat, oculis præ pudore, propter patris præsentiam, semper in terram conjectis. Omnibus ordine sedentibus, qui Attilæ erat a poculis, ingrediens pateram vini tradit. Hanc ubi quis suscepit, eum qui ordine prior erat, salutavit; salutatione honoratus surrexit, neque prius eum sedere fas erat, quam merum degustans, aut etiam ebibens, poculum pocillatori redderet. Unicuique e vero unus pocillator aderat, quem, pincerna Attilæ exunte, introire suo ordine oportuit. Postquam vero Attilas secundum a se, & reliquos deinceps honore affecisset, nos etiam

„ am paribus poculis dextra juncta hono-
 „ ravit ex Thracum instituto. Tum, ubi
 „ omnes salutatione honorati fuissent a Re-
 „ ge, pincernæ recesserunt. Mensæ vero
 „ juxta Attilæ mensam erant erectæ, exci-
 „ piendis tribus, & quatuor, aut etiam plu-
 „ ribus convivis idoneæ, quorum unusquis-
 „ que poterat, minime transgressis sedium
 „ ordinibus, in disco ex ferculis, quod si-
 „ bi libitum erat, desumere. Et primum
 „ in medium accessit Attilæ minister di-
 „ scum plenum carnibus ferens: post ipsum
 „ qui reliquis omnibus ministrabant, pa-
 „ nem & opsonia mensis apposuerunt. Sed
 „ ceteris quidem barbaris, & nobis cæna
 „ vario eduliorum genere referta, & instru-
 „ cta præparata, & in discis argenteis ap-
 „ posita: Attilæ vero in quadra lignea, &
 „ nihil præter carnes. Moderatum pariter,
 „ & in omnibus reliquis sese præbuit. Con-
 „ vivis aurea, & argentea pocula, quibus
 „ bibebant, suppeditabantur; Attilæ vero
 „ poculum erat ligneum. Ut opsonia pri-
 „ morum ferculorum fuere consumpta, o-
 „ mnes surreximus, neque prius quisquam
 „ nostrum ad suam sedem est reversus,
 „ quam sibi traditam pateram, vini plenam
 „ servato, quem supra diximus, ritu, At-
 „ tilam salvum, & incolumem precatus ebi-
 „ bisset. Eo ad hunc modum honore cul-
 „ to sedimus. Tum nova fercula cuique
 „ mensæ

„ mensæ sunt illata, quæ alia continebant
 „ esculenta: ex quibus ubi omnes, quoad
 „ satis esset, comedisent, modo, quo su-
 „ pra, in pedes erecti, ebibito calice, con-
 „ sedimus. Adveniente vespere sublatis e-
 „ pulis duo viri Scythæ coram Attila pro-
 „ dierunt, & versus a se factos quibus e-
 „ jus victorias, & bellicas virtutes cane-
 „ bant, recitarunt. Et alii quidem versibus
 „ delectabantur, aliis manabant lachrymæ,
 „ quorum ætas affecta reddiderat corpus
 „ effætum & imbecillum; ex quo eorum
 „ pugnandi ardor, & cupiditas quiescere
 „ cogebatur. Post cantus, & carmina Scy-
 „ tha, nescio quis, mente captus absurda,
 „ & prodigiosa, nec sani sensus quicquam
 „ habentia resonans, & dehlaterans risum
 „ omnibus commovit. Zerchon Marusius
 „ introivit &c. Itaque tunc arrepta festivi-
 „ tatis occasione progressus & forma, &
 „ habitu, & pronunciatione, & verbis con-
 „ fuse ab eo prolatis, modo Ausoniorum,
 „ modo Hunnorum, modo Gothorum lin-
 „ gvam intermiscens, omnes lætitia, & hi-
 „ laritate diffudit, effecitque, ut in risum,
 „ qui sedari, & extingvi non poterat, pro-
 „ rumperent, excepto Attila. Attilas enim
 „ vultu omnis mutationis expers, & immo-
 „ tus permansit; neque quidquam facere,
 „ quod jocum præ se ferret, conspectus est,
 „ præterquam quod juniorem ex filiis in-
 „ troeun-

„troeuntem, & adventantem, nomine Ir-
 „nas, placidis, & lætis oculis est intuitus
 „& eum gena traxit. — — Ut vero in
 „convivio noctem protraxerunt, frequen-
 „tes eximus, nolentes in computatione per-
 „manere. „

8. Postquam sic satis svaviter cum Attila coe-
 navimus, iusta ad extremum funeri ejus
 solvamus. Scilicet, Attila multorum vastator
 regnorum & innumerarum everfor civi-
 tatum, dum a. 454 nuptias, post obitum
 conjugis Recæ (quam, in transmigratione
 ex Valachia mortuam, in silva proluxa ter-
 ræ Siculicæ, cui a *Reca* seu *Reka* nomen
Rika adhæserit, sepelivisse traditur), cum
Hildegunda Herrici Francorum Regis filia
 celebraret, ipsa nuptiarum nocte, copioso
 e naribus sanguine in fauces exundante,
 quinquagenario vix major, domestici licet
 propemodum omnes ad 124 annos ætatem
 ejus perducant, suffocatur, relictis tribus
 filiis supra memoratis. *Chaba* enim & *Ala-
 dár* quos eí filios nonnulli Historici adscri-
 bunt, commentitia sunt nomina; & quid
 quid Annales de *Chaba* consignerunt, ac-
 ciendum est de *Dengizicio*, quem *Chabam*
 (quod nomen stolidum apud nos notat)
 Hunni nominaverint, propter imprudentem
 cum Romanis & Gothis conflictum, quo
 Hunni victi, ac ipse *Dengizic* cæsus fuit.

Voca

Vocamen vero *Aladari* ex *Ardarici* Gepi-
 darum Regis nomine, abjectis pro more
 Hungarorum posterioribus syllabis, natum
 esse, nulla vi concluderimus. Titulus deni-
 que *Attilæ*, ut *Thuroczius* (alii paulo ali-
 ter) habet: *Attila filius Bendegucz: nepos ma-
 gni Nemroth: nutritus in Engadi: Dei gratia
 Rex Hunnorum, Medorum, Gothorum, Dano-
 rum, metus orbis & flagellum Dei.* Est indo-
 cti cerebri figmentum. Cui plura de *Attila*
 placebunt, consulat *M. Rudolphi Roth* Ul-
 mensis, *Attilam Hunnorum Regem* a. 1679.
 forma quarta Jenæ evulgatum, cujus in-
 fronte duo quoque *Nummi* antiquissimi,
 ipsius *Attilæ* effigiem repræsentantes con-
 spiciuntur, ac *Edvardi Gibbon* Angli vitam *At-
 tila* a. 1787 *Lunenburgi* versione germanica
 (*das Leben des Attila*) forma 8va editam:
 quibus in Opusculis alii quoque Auctores
 de eodem *Attila* commemorantur. His,
 propter raritatem Domesticam adnecti po-
 test poëticus liber Hungaricus, cui titulus
 est: *Az régi Magyaroknak első bé jóvősekről
 való Historia. Atillával miképpen telepettek
 le Scambriában [sic], És mely nagy véron-
 társal férkesztenek bé Pannoniába. Ad Notam:
 Árpád vala fő az Capitánságba. Nyomtatot
 Colozvárot Heltaj Gáspárné műhelyébe. 1.5.7.9.*
 Quem, forma 4ta excusum, & 22 folia ha-
 bentem in Bibliotheca selectissima Aucto-
 rum

B 5

rum Hungaricorum Excellentissimæ Dominae S. R. I. Comitissæ Samuele Telekianæ (*Tit. Tit.*) magno cum oblectamento aliquot ab hinc annis in Sáremerk evolve-
ram.

§. IV.

Post prælia (§. III.) commemorata, pars Hunnorum e clade superstitum in Thracia, Mœsia & Illyrico ad castrum Martenam, pars in Scythia minore seu europæa juxta Pontum Euxinum sita, cum *Irnacho* confedit; pars vero trans paludem Mæotidem, unde iidem Hunni in Europam primum immigraverant, rediit; pars denique, cujus Posterii sunt *Siculi*, in ea Transilvaniæ regione permanfit, quam hodiernum in diem Terræ Siculicæ nomine Inclyta Natio peculiari jure possidet. Et hanc Siculorum originem non modo sinceriores Annales patrii, una cum traditionibus Majorum, diserte tradunt; sed codex quoque Legum, *Decreti Tripartiti* nomine insignitus, quem Reges Regnumque Hungariæ, ac Principatus Transilvaniæ, jurata fide observare obligantur manifestissime probat;

bat; dum Partis tertiæ Titulo quarto, inquit: *Sunt præterea Transilvanis in partibus Scituli Nobiles privilegiati ab Scythico populo in primo eorum ingressu in Pannoniam propagati, quos nos corrupto quodam vocabulo Sicuios appellamus, dissimili penitus lege & consuetudine gaudentes, rerum bellicarum expertissimi, qui per Tribus & Generationes, atque Lineas Generationum (antiquorum more) hereditates ac officia inter sese partiuntur & dividunt.*

1. Hunc Siculorum ortum Historiæ Hungariæ parens, *Magister Johannes Thurocz* (quem communiter *Thuroczium* scribimus) *Chronica Hungarorum* part. 1. cap. 24. his verbis tradit: „Hos etiam præter Hunnos, „qui Chabam comitati sunt, tria millia virorum eadem de natione prælio de prædicto per fugæ præsidium erepti, in pannonia remansisse: & quam primum in campo *Czyglamezew Cziglamezö* hodierna scriptio; quod tamen detortum forte est e *Czepléd mezö*) vocato, sibi sedem fecisse; tandem occidentales nationes, quibus vivente Attila infesti erant, metuentes, ad *Erdevvelwe*, (lege *Erdébet*, hoc est, *Erdö eleje*, unde *Erdély* formatum est) confinia videlicet Pannonicæ regionis,

„gionis se transfuisse, & non Hunnos sive
 „Hungaros; sed, ne illorum agnoscerentur
 „esse residui, Siculos, ipsorum autem vo-
 „cabulo Zekel (*Székely*,) se denominasse
 „perhibentur. Hi Siculi, Hunnorum pri-
 „ma fronte in Pannoniam intrantium, eti-
 „am hac nostra tempestate residui esse du-
 „bitantur per neminem cum in ipsorum
 „generatione extraneo nondum permixta
 „sangvine, & in moribus severiores, & in
 „divisione agri cæteris Hungaris multum
 „differre videantur.

Nicolaus Olahus quoque, in suo *Atila*,
 sequentem in modum describit: „Post pu-
 „gnam in agro Sicambrico commissam,
 „præter exercitum Chabæ, qui in Græci-
 „am erat profectus, tria millia Hunnorum
 „cædem elapsa in campo Czegléd, ubi
 „nunc oppidum est ejus nominis, confede-
 „re. Hi metuentes Detrici & aliorum Ger-
 „manorum potentiam, in eam Daciæ par-
 „tem quæ nostra hac tempestate Transyl-
 „vania, sive Septem castra (a septem
 „Ducibus Hunnicis, qui in secundo ingres-
 „su Hunnorum in Pannoniam, castra sua
 „eo loci fixerant) denominantur, celeri
 „itinere appulere. Qui ut facilius persuade-
 „rent se non esse Hunnorum reliquias,
 „mutato agnomine Hunnico, se Siculos
 „denominarunt. Hic populus etiam nunc

„ a no-

„ a nostris putantur vetustiores esse Hunno-
 „rum, qui in Hungaria remanserint. Sunt
 „in eum hi aucti jam numerum; ut dum
 „bellum eis ingruat, facile ad quinqu-
 „ginta & amplius armatorum hominum
 „millia conscribere, in campumque edu-
 „cere possint. Gravatim patiuntur suam
 „familiam, domumque, externæ nationis
 „misceri connubio: moribus, ritibus ac le-
 „gibus aliorum Hungarorum sunt longe dis-
 „similes.

2. Hos Auctores sequuntur reliqui, quorum
 sententias popularibus nostris abunde notas,
 recitare supervacaneum esse arbitror. Sed
 hanc Siculorum originem in dubium voca-
 re seculo nostro sunt ausi, magni alioquin
 & immortalis nominis, sed Nationem Si-
 culicam ejusque Privilegia intime certe non
 noscentes Historici; quorum agmen *Samuel*
Timon ducit: eam cumprimis ob rationem,
 quod laudati proxime *Thurocius*, *Pistorius*,
 aliique, ad exiguum numerum, tria nem-
 pe millia, Hunnos illos redigant, quos Si-
 culorum Parentes adserunt; ut proinde ii,
 finitimis Gentibus infensi & exosi, in medio
 Gepidarum, Gothorum, &c. interque
 incursiones variarum Gentium, in statio-
 ne permanere nequiverint. Nova igitur in-
 cunabula Siculis fingunt; & *Franciscus Fa-*
sching quidem, ex *Fassis* (hung. *Fászok*)
 Hunga-

riæ, qui etiam Philistæi vocabantur, ortos persuadere conatur, suæ *Veteris Dacie* pag. 79. in hæc verba scribens: *Probabilis Seculo Dominico Christi Decimo Tertio, quo Tartari Transilvaniam septennio, & Hungariam triennio ferme afflixerunt & prope deleverunt, iis excedentibus a Bela IV. ex Jassis seu Philistais — — ad custodiendos limites, eo translatos fuisse; quoniam vero in maximis periculis durarunt in Dacia, magnas immunitates — — merito obtinuerunt.* Georgius Pray vero, vir longe Clarissimus, Siculos, veros Paczinacitas ortu suo plane persuasum habet; ipsos autem Paczinacitas genuinos Cumanos esse extra dubitationem locat, & post discessum Tatarorum bonam Cumanorum partem ex Hungaria in Transilvaniam abiisse, ex iisque propagatos Siculos esse pro vero simili scribit.

3. a. Verum enimvero hanc eorum sententiam a veritate esse alienam, tam Historicorum monumenta, quam Diplomata, antiquissima evincunt luculentissime. Quid vero hanc in rem pluribus? Recitatum siquidem *Decretum Werböczianum* vox & sententia est universi Regni Hungarici, ejusdemque Regum Apostolicorum; quod non e cerebro ille cudit, sed e visis procul dubio, Tabularii Regni monumentis, quibus carere nequivit, conspectoque

Natio.

Nationis Siculicæ systemate politico, publica auctoritate concinavit: istud vero disertè admodum commonstrat, Siculos, Nobiles illos in universum privilegiatos, ab Hunnis, prima in has oras vice ingressis, esse propagatos. Turbator ergo Legis, Regis & Regni, atque contemtor Privilegiorum Regionum, sit oportet, qui posthabitis eorum oraculis, sincerisque Historicorum domesticorum testimoniis, spuria Siculis incunabula fabricaverit.

- b. Verum est, quod si quispiam communem versionem loci Decretalis hungaricam consulat, nihil inde petere testimonii poterit; hæc enim verba: *ab Scythico populo in primo eorum ingressu in Pannoniam propagati; sequentibus insigni cum errore exprimit: kik a' magyaroktól azután származtak hogy Scithiából Magyar Országban Pannoniában bé jöttek;* quæ non plus significant, quam Siculos ab Hungaris, postquam hi e Scythia in Hungariam advenerunt, ortos fuisse.

- c. Quod dum monuimus, in gratiam Lectorum curiosorum, libet antiquam etiam totius loci illius Werböcziani versionem (quam primus omnium *Blasius Veres* pro prelo Debreczineni adornaverat, ac deinde *Caspar Heltai* Claudiopoli interpolaverat, typisque suis 1571 in 4to evulgaverat,) puerilem

rilem quidem eam, sed de origine Siculo-
rum priore adcuratiorem, ex editione Hel-
tana, huc adscribere; quæ, nulla mutata
litera, hisce legitur verbis: „SZÉKEL-
„LYEC, kiuáltképpen való Nemefsek, Sci-
„tiabéli népről. Az ő első Pannoniába bé
„iöüésekben támadtac, vagy nemzettec,
„Mindeneftől fogva külemb töruénec
„és szockásnac örülne: Hadi dologba
„bölczec: kic örökséget és tisztet nemzet-
„ségre, és nemzetségnec ágazatira, régi
„szockásoc szerént osznac köfztec.

4. In contrarium equidem quæstio haud mi-
nima hic suboritur: Num Siculi, si non
tribus millibus numerosiores illi, e reliqui-
is Hunnorum profligatorum, in Transsil-
vaniam se receperint, centum fere annos,
donec scilicet anno 553 Auares, Hunno-
rum nostrorum sive Siculorum gentiles, ex
Asia in Daciam adpulerunt, hac in regio-
ne, tanquam medio hostium, perseverare
potuerint?

Pondus Quæstioni addit, quod *Gothi*,
cumprimisque *Gepidæ*, quos omnes, Hun-
ni Balamberiani seu Attilani dicti, suæ sub-
jecerant potestati; post debellatos Hunnos,
his in oris longe lateque dominabantur,
uti conijcere licet infensi eorum populari-
bus,

bus, Siculis videlicet nostris, erant. Quo
igitur modo, iidem Siculi, hac in regione,
hostilia inter odia, parva manu perdurare
quiverint?

Respondemus: Non constat quidem sed
res creditu non est difficilis Hunno Siculos,
plures vel pauciores fuerint, in qualemcun-
que Gepidarum, sibi viciniorum, potestatem
concessisse potius, quam migrationis & du-
biorum itinerum erroribus periclitari: at-
que ita, cur non potuissent tria Siculorum
millia in Dacia nostra more deditio per-
manere? id quod vel decem personis, im-
mo uni etiam, permitti mirum non erat.
Sed porro, per *tria illa millia*, illi solum
exprimi poterant, qui armipotentes cense-
bantur, & qui quintam Gentis suæ partem,
uti credere fas est, non excedebant; ut a-
deo universim 15000 plus minus fuisse pro-
babile æquis iudicibus censeantur. Conf. §.
V. not. 1.

§ V.

Hunc igitur in modum Natio Siculo-
rum sedem habitationis suæ. fixit in ori-
entali Transilvaniaæ parte, quæ ad fon-
tes celebrium fluviorum Marusii, Alutæ,
binorum Küküllö, minorumque proten-
ditur,

C

ditur,

ditur, & adversus hostium incursiones montibus ac silvis multa ex parte munitur. Et quoniam Hunnorum exercitus, ulterius hinc in Pannoniam, ceterasque Europæ regiones arma illaturus, ac bella gessurus, hic suos imbelles, puta, senes, valetudinarios, infirmos, pueros, multamque sequioris sexus partem, armenta item & reculas, in stationem sive quiescentia quasi castra, armatis quoque cohortibus firmata, pro tutiori permanione, post fata saltem famosissimi Attilæ collocaverat: hæc propterea regio vocabatur iis *Szek hely*, id est, *Sedis locus*, sive *sedes habitationis, permansionis, statio*; quum lingua vernacula *Szék* sedem, *bely* autem locum valeat. Ex his igitur voculis, conjunctim sumtis ac suffixo *i* auctis, Hunnus tam quietem, quam excubias agens, dictus fuerit *Szék helyi*, hoc est *de sedis loco* existens, ac postmodum, ut fit sexcentis in vocibus, omisis *h* & *i*, *Szekely*; e quo demum latinum *Siculus*, quod integrius *Székelius* diceretur, germanicum *Zeckel*, & Valachicum *Szekuj*, quæ ejusdem sunt significationis; item *Siculia*, quod vocabulum Siculorum Terram (*Székely-*

kely-föld: notat, enata sunt; vocamine *Humi* in hoc Populo penitus cessante.

1. Iis, quæ hoc Spho posita sunt, consideratis, *trium millium* Siculorum (§. IV. not. 4) qui bello pulsi redierant, summa quantum capit incrementi, conjicere licet. Quis enim credat, omnes infirmos ac immaturos in Scythiam rediisse?
2. Auctor *Dacia Siculia* pag. 3. a Jugoriæ monte *Sickely Ranzanus e Sicilia*, etymon vocabuli *Székely*, una cum ipsa Gente, arcessunt fabulose. *Andreas Huszti* autem *Jurisprudentia Hungarico Transilvanica* Tit. XI. §. 110. a regione *Tschik*, consveta scriptio-
ne *Csik* & *Tsik*, adpellari Siculum comminiseitur. Alii vero hanc vocem depravant nimium, uti *Hornius*, cui in Arca Noe *Skelius*, *Ortelio Zaikel*, nonnullis *Cikulus* exprimitur. Nomen vero latinum *Siculus* est antiquissimum, quod videlicet jam anno. 1224 in Audreano Saxonum Privilegio (§. IV. not. 5.) scribebatur, immo etiam multo antea, ad annum 1096, fit mentio *Siculorum*, in Historia Episcopatus *Milkoviensis* Extraneis *Scythuli* quoque sæpe nominantur.

§ VI.

Taliter constituta Sicularum Respublica, sub gentilibus suis Ductoribus ac Prætoribus perstitit incolumis, usque ad annum 553, quo *secunda vice* (§. II. not. 3 b.) e Scythia Hunnici generis Populus, *Avares* scilicet, sive *Hunno Avares*, origine & lingua ipsorum Sicularum fratres, sub suo *Kagano*, Duce, in Daciam pervenientes, Gepidasque victos imperio suo subjicientes, eadem Dacia, ac subinde etiam Pannonia, potiti fuissent. Hi, *Kagano* 578 mortuo, Pannoniam Daciæque partes coluerunt sub Ducibus Gentis suæ, ad annum 803, quo eos Carolus Magnus subjugavit, ac demum sub finem seculi noni, qui superstites ex iis manserant, Hungaris ex Asia boreali erumpentibus sese adsociantes, jugum gallicum excusserunt. Interea igitur cum Avaribus, quoad hi favente usi fuere fortuna, Siculi consanguinei armatam coluerunt societatem, vicinorum populorum, si quo antea premebantur, metu soluti.

*1. Hic

1. Hi Avares, quorum duces sive Reges communi sat diu nomine *Chagani* adpellabantur, (quorumque præcipui, *Kurs*, *Iringus*, *Jugurro*, *Theodo*, sive *Tudó* (Tudunus, & alter *Tudunus*, memorantur,) Slavici generis hominibus omnium numerosissime in Dacia & Pannoniis imperitasse convixisseque leguntur. Horum cum posteris Hungaros quoque (§. VII) demum egisse perhumaniter, (verba sunt Celeberrimi *Severini*) patet, cum eos initio statim belli socios facerent, tum civitate impertirentur (*Anonym.* *Belæ Regis* c. 33. 34.) Hinc profiscitur, ut ad nostram memoriam Slavi, aucti tandem *Sigismundo* & *Elisabetha* imperantibus, Bohemorum Moravorumque accessione, borealem Hungariæ partem, clivis perpetuisque montium jugis obnoxiam incolant. Sclavis his ex priore syllaba *Gothi* nomen *Toi* potius, quam ex *Teutone*, apud Hungaros adhæsisse existimamus, adficiente *Lud. Tubero* L. 1. §. 6.

2. Nec Avares, nec deinde Hungari advenientes, suos hos fratres, *Prospiam* nempe *Siculicam*, quæ eis & quieti hospitaliter, & auxilio viriliter fuit, vel oppreserunt, vel immunitatibus coarctarunt. De Siculis vero patrii referunt annales, quod dum illi Hungaros ad has oras e Scythia tendere

C 3

nunciis

nunciis accepissent, habito delectu, eis in Rutheniam, quæ & Roxania fuit nominata, pulcro agmine obviam processerint.

§ VII.

Postquam demum *tertia vice*, (§ II. *not.* 3. 6.) Hunnici similiter Gens sanguinina, Inclyta videlicet *Hungarorum Natio*, ad capita 210000 circiter numerata, circa annum 862 in Daciam adpulit, hincque *Blacos* (quos jam *Valachos* vocamus) & horum commilitones fregit; ac sub finem ejusdem seculi, devicto *Svato-plotico* Sclavorum Rege, Hungariam quoque infedit; suis & Hungaria seorsim, suis etiam Transilvania Ducibus parvare, usque ad sanctum Stephanum, primum Hungarorum Regem sub quo, anno 1002 tempore Gyulæ Ducis Transilvaniæ, avunculi sui, odio Religionis Christianæ armis sibi repugnante, Transilvania Coronæ Hungariæ adnexa fuit. Sic adeoque Natio etiam Siculorum, Ducibus antea Transilvaniæ confederata, Regis Apostolici, & successorum se submitit imperio. A morte vero Ioannis Zápolya, Transilvanis ab Hunga-

Hungaria recedentibus, Siculi quoque eosdem habuerunt Comites, quos tota Transilvania post fata Ioannis Sigismundi Principes venerata fuit.

1. Idem ergo S. Stephanus, dum Hungariam ac Transilvaniam in certos distribueret Comitatus, terram Siculorum universam, communem videlicet illam totius Nationis *Sedem* (§. V.), in *Sedes* minores jam antea ab ipsis certo dispartitam, pro uno Comitatu reliquit. Hinc est, quod Præfecti, qui nomine atque vice Regum, Supremum apud hanc Gentem Magistratum gesserunt, *Comites Siculorum* adpellarentur.
2. De his P. Joannes Szegedi, in *Tripartito Juvis Ungarici Tyrocinio*, Part. 3. Tit. 4. §. 3. „Quem, (scribit) Reges Ungariæ *Vajvodam Transilvaniæ*; eundem etiam semper „creabant, *Comitem Siculorum*., Hanc etiam habet Sententiam *Nicolaus Olahus*, Cujus *Attile* suæ Capite ultimo hæc sunt verba: „Parent (Siculi) post Regem, nemini, quam *Vajvodæ Transilvano*; quem Rex *Comitem eorum*, dum huic *Vajvodatui* confert, aut mutat præfecturam, semper creat., Sed hoc aliter se habet; fuerunt enim non pauci *Vajvodarum*, qui *Comitum* Supremorum Comitatus *Szólnok* Interioris munere

munere functi sunt; iisque temporibus Siculis Comites peculiare, diversos a Vajvodis præfuisse, vel ex eorum catalogo probari potest. Nec minorem idem Doctissimus Szegedi committit errorem, quum, paucis interjectis, adserit, Siculos tributum *Turcis, instar Transilvanorum* [Hungarorum] & *Saxonum, pendere coactos*: uti infra §. XXXI. apparebit. Sed neque *singuli* Siculorum *boves singulos* Regibus dare obligabantur, ut idem Vir eruditissimus citati *Titulo* §pho 2 putavit: verum bovem sextum, adeoque tanto numero animalia ista non habentes, ambo tresque unum *conf.* §. XX.

Post ultimum Patrium Principem Michaelem Apasi Augusti, Successores Austriaci *Comites Siculorum* salutati dimidio Seculo haud sunt; verum hic titulus sub Aug. Leopoldo I. ad Regium Governatorem Transylvaniae, Comitem *Georgium Banffi* transferat: sed postmodum Magna Princeps MARIA THERESIA Clementer assumere dignata est in *Resolutionibus, Deputationi Transilvanicae* 20. Julii a. 1742 datis, quarum Puncto 4to ratione Siculorum exarato, hæc ad verbum legimus. „Demissæ Instantiæ Nationis ejusdem (*Siculica*) quatenus Titulum *Siculorum Comitum*, quo alii Transylvaniae Principes, ac etiam Rex Poloniae Stephanus Báthori, olim usi sunt, inter reliquos
h Titu.

„Titulos nostros assumere dignaremur; benigne annuimus, eundemque Titulum in Transilvanicis Expeditionibus, in serie Titulorum nostrorum, suo loco inserendum indulgemus.

CAPVT II.

DE SICVLORVM DISTINCTIONE

I N

PRIMORES, PRIMIPLOS, PYXIDARIOS.&c.

§. VIII.

Sicuti nulla unquam fuit, nec alioquin subsistere salutariter potuisset, Respublica, in qua Cives omnes æquali potestate & auctoritate convixissent; sed & qui præessent, & qui subessent, corpus Reipublicæ formare atque constituere debuerint: ita Siculi etiam, omnes licet & singuli de plena Lege Nobiles (§ IV.) ab antiquis temporibus, in *Tres Ordines*, sive *Genera*, videlicet, *Primores, Primipilos & Pixidarios* distincti, indeque *Trium Generum Siculi* in publicis æque Instrumentis, ac communi Nationis Sigillo antiquissimo scripti sunt.

C 5

1. Hujus.

1. Hujusmodi distinctionem Sicularum in tres Classes, esse perantiquam, præter usum nondum in ipsa Natione penitus obsoletum, publicæque auctoritatis documenta, præsertim vero *Legem Consuetudinariam* Nationis a. 1555 in formam codicis redactam, & Decreta Comititalia anni 1562. d. 20. Junii; testantur solide *Commissarii* Ferdinandi I. Hungariæ Regis, qui a. 1552 investigandis Proventibus Regiis in Transilvaniam missi, peruestigatis etiam rebus Sicularum, sequentem de iis perscribunt Relationem: *Siculi in commune omnes sunt Nobiles, & ab omnibus contributionibus exempti; sed distributi tamen in tres Ordines, quorum qui præcipui sunt, vocantur Nobiles, qui quasi Baronum Patriciorum loco habentur; alii vocantur lingua eorum Lófö Székelyek, ipsi latinæ Primipilos vocant; qui quasi Equestris sunt Ordinis; reliqui sunt ceu Plebei, omnes tamen, ut dictum Nobiles.*

2. Quamvis vero primis fundatæ in Transilvania Reipublicæ Siculicæ temporibus, trifaria hæc distinctio vix audita legatur; quum *Lóbfö* sive *Lófö*, *Giabrlag* seu *Gyalog*, id est, *Equestris* ac *Pedestris* tantum Generis memoria in vetustissimis omnium monumentis supersit: si non tamen nomine tenus, re ipsa profecto tres viguisse Ordines, elicere ex eo facile est, quod qui duabus

istis

istis Classibus præfuerunt regendis rebusque gravioribus gerendis, ac judiciis incubuerunt, illi saltem officio & auctoritate distincti, tertium constituere Ordinem, qui subsequitis temporibus *Primorum* adpellationem induerunt.

§ IX.

1. *Primores*, qui nonnunquam *Potiores* etiam, hungarice vero *Fö Népek*, & *Elsök*, ac ab anno 1571, haud raro *Fö-Nemesek*, id est, *Primarii Nobiles*, item *Nemesi Rend*, nominantur, ceteris fuerunt hæreditatibus & opibus valentiores, eorumque de numero ad Officia Militaria *Generales*, *Capitanei*, *Ductores*, & *Vexilliferi*, ac ad Provincialia *Judices Regii*, *Judices Sedis*, & aliquot *Adseffores* seu *Jurati Sedium* deligebantur.

2. Vernaculo nomine vocabantur olim *Judices Regii Király Birák*, *Judices Sedis Szék-Birák*, *Adseffores Székülök*. Hodierno stilo, per *Judices Regios*, citra omnem dubitationem, *Supremi Judices Regii*, per *Sedis Judices* autem *Vice Judices Regii* (quorum nomen a. 1594 2. Febr. in Comitibus Albenibus natum videtur) intelliguntur.

2. Aevo

2. Aevo nostro in classe *Primorum* censentur,
 1. Nationis hujus Magnates, hoc est *Comites* ac *Barones*. 2. *Nobiles Immunes* tributorum, qui recentiore loquendi modo *Nobiles Equestris Ordinis* nuncupari amant. Hos inter & *Primipilos* medii quasi censentur *Nobiles Armaliste*, qui videlicet per Literas (ita dictas) *Armales* Nobilitatem praerogativae adepti quidem sunt, & *Nobilibus Vnius Sessiois* Hungarorum Transilvanorum æquiparantur; ab anno tamen 1711. (vid. infra §. XXXI. not. 5.) tributo obnoxii sunt, multi eorum.

§ X.

2. *Primipili*, romano quidem vocabulo, sed significatione a Romanorum sensu multum diversa, sic dicti, vernaculo autem sermone *Lófók* sive *Lófik*, (in singulari *Lófo* seu *Lófu*) & *Lovasók*, id est, *Equites* nominati, secundi Ordinis Siculi, *Equestris Militiæ* adscripti fuerunt: & horum *Classis*, seminarium quasi erat *Virorum bellicosissimorum*, incunabulaque *Primorum*; e qua insuper ad *Provincialia* quoque *Officia*, qualia sunt *Sedis*, (ut § IX. not. 1. dictum) *Adfessoratus* reliqua, una cum *Primoribus*, bene meriti adsumebantur.

1. *Lófo*

1. *Lófo* dictus ex *Ló*, equum, & *fó* sive *fu* caput, vernaculo idiomate significantibus; quod unusquisque *Primipilorum* capitatum, hoc est, viritim, equo uno instructus, castra adire obligaretur. Hi in plurali scribuntur passim etiam *Lófüek* & *Lófejek*; quasi stricte diceret *Equorum capita*.
2. Certe *Adfessores*, sive causarum *Judices*, majore numero e *Primipilis*, quam *Primoribus*, deligebantur; uti concludere tuto possumus exemplo *Primariæ Sedis Siculorum Udvarhelyensis*, cujus & universæ Nationis *Conventu*, in *Oppido Székely Udvarhely* die 23. *Novembris* anni 1505 habitato, quum e *Primoribus* 4. tantum, e *Primipilis* 13. *Adfessores* pro eadem *Sede* & *Filiari Keresztur*, lecti perhibentur sequenti e latino (quod nusquam hodie reperitur) in hungaricum translato, decreto: *El-végeztük és rendeltük: Hogy az Udvarhely és Keresztur Székén lakó Székely Atyáknak, az Elsők között négy embereket, és ugyan azon Széken lakó Lófejek között tizenbármat, a' mi Székely Országunknak rége bé vett auctoritátságából, és hatalmából Biráknak, és az Igasság kiszolgáltatásának véghez vitelére rendeltünk, kik egy summában lesznek tizen beten, a' kik mindenik Székben ez Országban akármí Rendben lévő Személyeknek Személyeket és képeket viselyék.*

§. XI.

§ XI.

Pyxidarii sive Plebeji in Litteris Principum sæpius *Pedites Pyxidarii* nominati gentili adpellatione *Község*, sive *Köfség* item *Köz-népek* (quasi dicas *vulgares populos*) & *Köz-rendek*, nec non *Gyalogok* ac *Darabontok*, (hoc est, *Pedites*,) ob vestes uniformes, seculis saltem proximis, in *Rubros* atque *Virides*, (i. e. *Veres* & *Zöld*) distincti, tertium, prioribusque (§ IX. X.) multo numerosiorem, omni ævo efficiebant Militiæ Siculicæ Ordinem, eumque *Pedestrem*; & simul, nihil hoc prærogativæ eorum nobilitari præjudicante, plebeja etiam in Populo Siculico munia obibant. Horum insuper plurimi, quia ob seditionem & ad Hungariæ Regem Ferdinandum, posteaque Maximilianum adhæSIONem, suffragiis Comitiorum Schæsburgenûum, a. 1562, libertate Siculica exciderant, Principisque, & ejus donatione Optimatum dominium, servili cum conditione subierant, *Parasztok*, hoc est, ignobiles sive rustici, passim in actis publicis; deinde vero postquam a. 1599 m. Nov. in Comitiiis Albensibus libertatem recupe-

IN PRIMOR. PRIMIPIL. PYXIDAR. &c. 47
cuperassent, *Libertini* (*Szabadosok*) etiam frequentissime nominabantur.

1 Hujus Classis homo vocatur hungarice *Darabont* ex germanico *Trabant*, latine vero *Pixidarius*, hoc est, Sclopetarius, e *Büchse* itidem Teutonum, quibus sclopetum, quali *Pedites* nostri utebantur, hoc nomine notatur,

2. Communiter, atque publicis etiam in litteris scribitur per I, non Y, *Pixidarius* & abjecto j, *Plebeus*.

§ XII.

Stantibus firmo pede tribus his Siculorum classibus, an inferioris Ordinis viris ad superiores, *Plebejis* videlicet ad *Primipilos*. & his ad *Primores*, ascendendi gradus dari potuit? Omnino; & quidem tam pacis, quam & cum maxime belli tempore. *Pace* nempe, si Plebejo vel Primipilo utilia Principi servitia navasse contigerit, prona ad promotionem via erat, testibus Primipilaribus passim & Armalibus Literis. Si quis porro Primipilorum opulentiorum tres vel plures Primipilatus, (*Lofóség*,) hoc est, Pri-

§ XI.

Pyxidarii sive Plebeji in Litteris Principum sæpius *Pedites Pyxidarii* nominati gentili adpellatione *Község*, sive *Köfség* item *Köz-nepek* (quasi dicas *vulgares populos*) & *Köz-rendek*, nec non *Gyalogok* ac *Darabontok*, (hoc est, *Pedites*,) ob vestes uniformes, seculis saltem proximis, in *Rubros* atque *Virides*, (i. e. *Veres* & *Zöld*) distincti, tertium, prioribusque (§ IX. X.) multo numerosiorem, omni ævo efficiebant Militiæ Siculicæ Ordinem, eumque *Pedestrem*; & simul, nihil hoc prærogativæ eorum nobilitari præjudicante, plebeja etiam in Populo Siculico munia obibant. Horum insuper plurimi, quia ob seditionem & ad Hungariæ Regem Ferdinandum, posteaque Maximilianum adhæSIONem, suffragiis Comitiorum Schæsburgensium, a. 1562, libertate Siculica exciderant, Principisque, & ejus donatione Optimatum dominium, servili cum conditione subierant, *Parasztok*, hoc est, ignobiles sive rustici, passim in actis publicis; deinde vero postquam a. 1599 m. Nov. in Comitiiis Albensibus libertatem re-

cupe-

IN PRIMOR. PRIMIPIL. PYXIDAR. &c. 47
cuperassent, *Libertini* (*Szabadosok*) etiam frequentissime nominabantur.

1 Hujus Classis homo vocatur hungarice *Darabont* ex germanico *Trabant*, latine vero *Pixidarius*, hoc est, Sclopetarius, e *Büchse* itidè Teutonum, quibus sclopetum, quali *Pedites* nostri utebantur, hoc nomine notatur,

2. Communiter, atque publicis etiam in litteris scribitur per I, non Y, *Pixidarius* & abjecto j, *Plebeus*.

§ XII.

Stantibus firmo pede tribus his Siculorum classibus, an inferioris Ordinis viris ad superiores, *Plebejis* videlicet ad *Primipilos*. & his ad *Primores*, ascendendi gradus dari potuit? Omnino; & quidem tam pacis, quam & cum maxime belli tempore. *Pace* nempe, si Plebejo vel Primipilo utilia Principi servitia navasse contigerit, prona ad promotionem via erat, testibus Primipilaribus passim & Armalibus Literis. Si quis porro Primipilorum opulentiorum tres vel plures Primipilatus, (*Lofóság*,) hoc est, Pri-

mipi-

mipilorum sine liberorum solatio vita functorum, vel etiam aliorum, ob pauperiem, aut aliam aliquam rationem Primipilætui renunciantium, rærogativam Primipilarem, simul cum terreno sive hæredio, comparaverit; tali modo is gradum ad obtinendos Primorum honores fecit. *Bello* vero sæpissimo, non solum Primipilis, sed & Pixidariis (his pacis tempore rarius,) præcipua virtutum militarium laude conspicuis, in catalogum Primorum referri contigit feliciter.

1. De Primipilatibus coemi solitis, docemur tam aliis monumentis, omni exceptione majoribus, quam erudito Opusculo manuscripto, testimoniis fulto, Nobilis quondam *Joannis Siménfalvi*, Causarum advocati Consultissimi: quod sequenti sub epigraphe innotuit: REFLEXIONES, *de genuina ac Legali Nobilitate Nationis Siculicæ, ex Legibus fundamentalibus, Actis item Publicis & Judicialibus deductæ.*

Vid. *Benkõ Milkovia*, Tom. I. p. 61. seqq.

2. Quod uno passu honores primipilares transilire, ac in numerum Primorum Plebejus sive libertinus aliquis pervenire potuerit, e pluri-

pluribus documento sint Literæ Armales *Demetrii Ilkei* de Wargyas, ibidem apud Familiam adservatæ, cujus verba huc facientia sunt: *Demetrium Ilkei ac per eum filios etiam jam natos, e statu & conditione Perdatus & Libertinali -- -- -- clementer eximendos, in coetum & numerum verorum & indubitatorum -- -- Nobilium annumerandos -- -- duximus -- 18. Febr. 1651. Georgius Rakoczi.*

§ XIII.

Promotiones autem ex Ordine deterioriore ad superiores, de bona olim consuetudine fiebant per Comites Siculorum, qui sæpius Wajvodæ simul Transilvaniæ erant. Hi nullas quidem super inde Literas Privilegiales impertiebantur; sed auctoritate sibi a Regibus Hungariæ, speciatim Mathia Corvino, concessa, personas optime meritas in Tabulam Lustrationis, sive Regestum Armilustrii, hujus vel illius Ordinis, publica in congressione referebant. Nec ante disjunctionem Transilvaniæ ab Hungaria *Armales*, vel *Primipilares* (quorum vel nomen erat inauditum) Literæ cuiquam concedebantur: nec ulla necessitas Si-

D

culos

culos ad eas efflagitandas ac amplectendas impulit unquam. His utinam caruissent originarii & perpetui Nobiles, quos revera non Reges, non Principes poterant reddere nobiliores. Patrii nihilominus Principes, quos præsertim alternantis fortunæ casus territabant, eo immodicæ sane liberalitatis processerunt, ut ejusmodi Literas distribuere prodigaliter.

1. Quo olim modo promotiones ad & predictos Ordines fiebant; quibusque immunitatibus veri Siculi gaudebant, non obscure docet Mandatum Mathiæ I. Regis quod, ut inferius dicendis quoque lumen insigne spargat subnectere placet. En illud cum orthographia, (quam retinere consultum ducimus) autographi:

„ Commissio pp. Dni. (*propria Domini*) Regis

„ **N**os Mathias Dei gracia Rex Hungariæ,
 „ Bohemiæ, &c. Fideli nostro Mfico (*Magnifico*) Blasio Magiar de Mera, Vajvo-
 „ de nostro Tranno (*Transsilvano*) & Co-
 „ miti Sicularum, ejusque vices gerentibus,
 „ Salutem & Graciam. Querulose nobis ex-
 „ ponitur a parte Fidelium nororum (*no-*
 „ *strorum*) Sicularum Equitum atque Pedi-
 „ tum

„ tum de Sedibus Wudarheli & Maros, in
 „ castris nostris presentium, quomodo ipsos
 „ nonnulli e Primoribus suæ Nationis, ex-
 „ actionibus pecuniariis gravare tentassent,
 „ & quo modo preterea ordo eorum trium
 „ Generum labefactaretur. Cum igitur præ-
 „ cipua conditio regalis nostre cure sit, ut
 „ omnes & singuli Fideles, statum nrum
 „ (*nostrum*) regium promoventes, præmi-
 „ condigni vicem accipiant; Ideo confide-
 „ ratis summa fide, & strenuo semper belli-
 „ gerandi studio dictorum fidelium nostro-
 „ rum universonumque Sicularum, Fideli-
 „ tatibus vestris harum serie mandamus fir-
 „ missime, ut visis presentibus, sine celsa-
 „ tione medelam adhibeatis, & quidem; Quo
 „ ad *primum*, si quidem Fideles nostri Sicu-
 „ li, nullis prorsus pecuniariis exactatio-
 „ nibus, sive nobis, sive Hominibus no-
 „ stris obstricti a perpetuis temporibus di-
 „ gnoscantur, nisi spontaneis & promptis
 „ oblationibus ad nostri & aliorum Sereniss.
 „ Regum Hungariæ Conjugiorum & Nato-
 „ rum hilaria, nec non juxta redituum
 „ suorum equitatem ad Legationes ab illis
 „ & ad illos, uti illud ex aliis Literis nris
 „ (*nostris*) ipsis in formam Privilegii re-
 „ dactis, uberius intelligere poteritis: quam
 „ ob rem omnes exactiones, per publi-
 „ cam vocem, sub gravissima pena interdi-
 „ catis, ita ut si nihilominus forent aliquo

culos ad eas efflagitandas ac amplectendas impulit unquam. His utinam caruissent originarii & perpetui Nobiles, quos revera non Reges, non Principes poterant reddere nobiliores. Patrii nihilominus Principes, quos præsertim alternantis fortunæ casus territabant, eo immodicæ sane liberalitatis processerunt, ut ejusmodi Literas distribuerent prodigaliter.

1. Quo olim modo promotiones ad & perdictos Ordines fiebant; quibusque immunitatibus veri Siculi gaudebant, non obscure docet Mandatum Mathiæ I. Regis quod, ut inferius dicendis quoque lumen insignè spargat subnectere placet. En illud cum orthographia, (quam retinere consultum ducimus) autographi:

„ Commissio pp. Dni. (*propria Domini*) Regis

„ **N**os Mathias Dei gracia Rex Hungariæ,
 „ Bohemiæ, &c. Fideli nostro Mfco (*Magnifico*)
 „ Blasio Magiar de Mera, Vajvo-
 „ de nostro Tranno (*Transilvano*) & Co-
 „ miti Siculorum, ejusque vices gerentibus,
 „ Salutem & Graciam. Querulose nobis ex-
 „ ponitur a parte Fidelium nororum (*no-*
 „ *strorum*) Siculorum Equitum atque Pedi-
 „ tum

„ tum de Sedibus Wudarheli & Maros, in
 „ castris nostris presentium, quomodo ipsos
 „ nonnulli e Primoribus suæ Nationis, ex-
 „ actionibus pecuniariis gravare tentassent,
 „ & quo modo preterea ordo eorum trium
 „ Generum labefactaretur. Cum igitur præ-
 „ cipua conditio regalis nostre cure sit, ut
 „ omnes & singuli Fideles, statum nrum
 „ (*nostrum*) regium promoventes, premiū
 „ condigni vicem accipiant; Ideo confide-
 „ ratis summa fide, & strenuo semper belli-
 „ gerandi studio dictorum fidelium nostro-
 „ rum universorumque Siculorum, Fideli-
 „ tatibus vestris harum serie mandamus fir-
 „ missime, ut visis presentibus, sine cessa-
 „ tione medelam adhibeatis, & quidem; Quo
 „ ad *primum*, si quidem Fideles nostri Sicu-
 „ li, nullis prorsus pecuniariis exactatio-
 „ nibus, sive nobis, sive Hominibus no-
 „ stris obstricti a perpetuis temporibus di-
 „ gnoscantur, nisi spontaneis & promptis
 „ oblationibus ad nostri & aliorum Sereniss.
 „ Regum Hungariæ Conjugiorum & Nato-
 „ rum hilaria, nec non juxta redituum
 „ suorum equitatem ad Legationes ab illis
 „ & ad illos, uti illud ex aliis Literis nris
 „ (*nostris*) ipsis in formam Privilegii re-
 „ dactis, uberius intelligere poteritis: quam
 „ ob rem omnes exactiones, per publi-
 „ cam vocem, sub gravissima pena interdi-
 „ catis, ita ut si nihilominus forent aliquo

culos ad eas efflagitandas ac amplectendas impulit unquam. His utinam caruissent originarii & perpetui Nobiles, quos revera non Reges, non Principes poterant reddere nobiliores. Patrii nihilominus Principes, quos præsertim alternantis fortunæ casus territabant, eo immodicæ sane liberalitatis processerunt, ut ejusmodi Literas distribuerent prodigaliter.

1. Quo olim modo promotiones ad & predictos Ordines fiebant; quibusque immunitatibus veri Siculi gaudebant, non obscure docet Mandatum Mathiæ I. Regis quod, ut inferius dicendis quoque lumen insigne spargat subnectere placet. En illud cum orthographia, (quam retinere consultum ducimus) autographi:

„ Commissio pp. Dni. (*propria Domini*) Regis

„ **N**os Mathias Dei gracia Rex Hungariæ,
 „ Bohemiæ, &c. Fideli nostro Mfco (*Magnifico*) Blasio Magiar de Mera, Vajvo-
 „ de nostro Tranno (*Transsilvano*) & Co-
 „ miti Siculorum, ejusque vices gerentibus,
 „ Salutem & Graciam. Querulose nobis ex-
 „ ponitur a parte Fidelium nororum (*no-
 „ strorum*) Siculorum Equitum atque Pedi-
 „ tum

„ tum de Sedibus Wudarheli & Maros, in
 „ castris nostris presentium, quomodo ipsos
 „ nonnulli e Primoribus suæ Nationis, ex-
 „ actionibus pecuniariis gravare tentassent,
 „ & quo modo preterea ordo eorum trium
 „ Generum labefactaretur. Cum igitur præ-
 „ cipua conditio regalis nostre cure sit, ut
 „ omnes & singuli Fideles, statum nrum
 „ (*nostrum*) regium promoventes, premii
 „ condigni vicem accipiant; Ideo confide-
 „ ratis summa fide; & strenuo semper belli-
 „ gerandi studio dictorum fidelium nostro-
 „ rum universorumque Siculorum, Fideli-
 „ tatibus vestris harum serie mandamus fir-
 „ missime, ut visis presentibus, sine cessa-
 „ tione medelam adhibeatis, & quidem; Quo
 „ ad *primum*, si quidem Fideles nostri Sicu-
 „ li, nullis prorsus pecuniariis exactatio-
 „ nibus, sive nobis, sive Hominibus no-
 „ stris obstricti a perpetuis temporibus di-
 „ gnoscantur, nisi spontaneis & promptis
 „ oblationibus ad nostri & aliorum Sereniss.
 „ Regum Hungariæ Conjugiorum & Nato-
 „ rum hilaria, nec non juxta redituum
 „ suorum equitatem ad Legationes ab illis
 „ & ad illos, uti illud ex aliis Literis nris
 „ (*nostris*) ipsis in formam Privilegii re-
 „ dactis, uberius intelligere poteritis: quam
 „ ob rem omnes exactiones, per publi-
 „ cam vocem, sub gravissima pena interdi-
 „ catis, ita ut si nihilominus forent aliquo

„ tpre (*tempore*) reperti tales, qui contra.
 „ rium facerent, illi eo facto, juxta con-
 „ svetudinem ipsorum, omnibus bonis ever-
 „ tentur; Quoad *alterum* vero, facta per
 „ Vos sine mora generali collustratione Fi-
 „ delium nostrorum Siculorum Equites in
 „ suo statu a majoribus progeneratos inse-
 „ orsivas tabulas referatis, qui propter
 „ permanfuram distinctionem Primipili vo-
 „ cabuntur, Pedites rursus in alias tabulas
 „ quas nemo Primorum suo arbitrio alte-
 „ rabit, perpetuam alioquin infamiam in-
 „ cursurus; nec ex his vero, nisi Vajvoda-
 „ rum nostrorum Transilvanorum et Co-
 „ mitum Siculorum pro tempore constitu-
 „ torum, ac in futurum constituendorum,
 „ nec ex illis, nisi tres terre sortes & facul-
 „ tates habere dignoscantur, dictorum iti-
 „ dem Vajvodarum nostrorum scitu, ad su-
 „ periorem gradum ascendere valebunt. In
 „ his secus nullo modo facturi, & tabulas,
 „ quas confeceritis, ad nos etiam transmis-
 „ suri. Presentibus perlectis, exhibentibus re-
 „ stitutis. Datum in Castris nostris adobsidio-
 „ nem fortalitii Modra metatis, feria quin-
 „ ta proxima post Festum conceptionis
 „ Beate Marie Virginis, Anno Domini Mil-
 „ lesimo Qdringesimo Septuagesimo Ter-
 „ tio, Regnorum vero nror. (*nostrorum*) An-
 „ no

„ no Hungarie Sexto Decimo, Bohemiæ
 „ Quinto.

(L.S.)

CAPVT III.

DE MVNIIS & OBLIGATIONIBVS
SICVLORVM.

§. XIV.

Natio Siculorum Terram, quam
 incolit, effulso largo sangvine adquisi-
 tam, quia erat ab omni popularium suo-
 rum communiõne & mutui auxilii spe
 procul disita, non aliter, quam infini-
 torum ferme laborum molestiis, in me-
 dio infensorum sibi populorum, per tot
 seculorum decursum, propugnare ac
 tutari potuit. Necesse igitur fuit, ut
 Gens uniuersa, ceu tanto oneri ferendo
 haud multa, junctis unanimiter viribus,
 tutioni Patriæ incumberet; nec esset
 quispiam, cui curarum laborumque pars,
 ad conservandam rem publicam pro vi-
 rili

rili supportanda, non obtineret. Mirum proinde videri nequit, Nationem Siculicam, in campo Martis natam, ita armis atque bellis fuisse innutritam, ut totum ferme Genus masculinum *trium Ordinum*, sepositis creberrime, & sexui se sequiori concreditae rei domesticæ agrariæque curis, castris identidem inferviret.

1. *Generatim* num primum de muneribus Sicularum *trium Ordinum* succincte, & quidem, quoad propinquiora secula, e testimoniis Decretorum Comitialium, quæ vulgo *Articuli Dietales* audiunt, agendum.

§. XV.

Sic adeoque cunctorum in concreto Sicularum, armis gerendis aptorum, munus erat, quidquid belligerandi studia & opera poscebant, alacriter ferre, ita quidem ut:

1. Quoties necessitas exigeret, vel generalis Insurrectio mandaretur, per singula capita seu viritim ad bella iretur: relictis nihilominus sufficientibus ad custodiam Locorum Siculicalium armatis.

2. Ab

2. Ab a. 1555 ad 1597, quinta, ab hoc vero anno aliquamdiu vicefima Gentis pars, ad insurgendum obligaretur. Sed

3. Ex hoc tempore, ad initium labentis seculi, sub continuis per ætates Principum vicissitudinibus, varius adeo fuit militandi modus, ut angustæ hujus Opusculi paginae capere nequeant.

1. Iam *speciatim*.

§. XVI.

1. Ad PRIMORES quod adinet; hi, quoties Primipili & Pixidarii per singula capita insurgabant, non modo viritim, sed prout erant pluribus vel paucioribus Primipilatibus (§. XII. *Lojóség*) atque ita bonis ac hæreditariis pollentes, tribus, quatuor, quinque &c. equis hoc est, Equitibus, a proportione facultatum suarum, armisque bene instructi, bellis interesse tenebantur: nisi quis eorum, gesto civili aliquo Magistratu, puta, Iudicatu Regio, *et.* (§. IX.) vel

D 4

Legati

Legatione publica, pro lege & consuetudine Gentis suscipienda, abstraheretur.

1. Hanc Primorum insurgendi rationem, & demensam pro eorundem equis solutionem, docet Articulus 3tius a. 1562 mense Junio Segesvárini conditus, cujus sequentia sunt verba: *Az Fő népek-is az ő rendjeknek és állapottyoknak mivelta szerént, ki három loval, ki négygyel, ki öttel, legyenek készen, jó szerrel; kiknek mi esztendő által, egy egy lora nyóltz nyóltz forintot adatunk. Mikor pedig Országunk szüksége kívánnya, és szolgálatban léznek, két két forint hó pénzt adatunk nékiek.*

2. Primores hi, seculo superiore ad particularia bella insurgere recusabant; ideoque a Primipilis & Pyxidariis in curia Principis adcusabantur: quam ob causam *Commissarii* quoque ad rem peruestigandam & componendam in Comitia Provinciæ ad diem 1. Dec. 1670 Albam Juliam condicta fuere ordinati. Rem totam ad eruditionem nostram historicam, Articulus ejusdem Diætæ 24tus, typis chalcographicis mandatus, his ad Literam verbis exprimit: *Székely atyánkfainak lévén illen bántódási, hogy az Nemessi rend particularis insurrectiokor ennek elötte való időkben székekben fel nem ült de némely helyeken nem kicsin meg-bántódásokat érezvén, egyszer s' mind Privilegiomok ellen-is tapasztal-*
ván

ván lenni, arra evöltetnének, hogy azért Nagyságod azon dolognak meg-vizsgálására, ha az Tisztek ellen való panasz méltó è avagy nem, és meg-orvoslására-is Commissáriusul rendelte Betsületes Tanács Ur biveit, Béldi Pál, Haller Pál, és Nagy Thamas atyánkfait, Nagyságodnak alázatossan meg-szolgáallyuk.

Gyakor Mustrákkal penig azon Székely atyánkfiai ne terheltefsenek, és az Székeknek határán kívül mustrára menni ne tartozzanak, hanem ha az Nagyságod parantsolattydra.

§. XVII.

2. PRIMIPILI, equis quidem insidentes, & armis idoneis instructi, ad bella progrediebantur (§. X.) postremis tamen temporibus, quoniam numerus Peditum per promotiones (§. XII.) erat inminutus, inter Pedites quoque, dum oportebat, militare obstringebantur, hincque *Primipili Pixidarii* vocabantur.

1. Talem eorum adparatum bellicum docent complurium Primipilium Privilegiorum, circa medium seculi 17mi emanatorum verba, ad literam sic sonantia: *Ita tamen, ut ipsi [Primipili,] hæredesque & posteritates ipsorum universi, bonis equis, frameis, sclopetis longis, pulveribus ac globis sufficientibus bene*
instru-

instructi, omnibus bellicis expeditionibus, tam generalibus, quam partialibus. pro necessitate Regni suscipiendis, ad mandata nostra, successorumque nostrorum semper interesse, & si res postulaverit, equis descendere, & more peditum fidelem patriæ operam navare debeant, & sint adstricti.

2. Paulo alium eorum adparatum dudum antea fuisse, constantem nempe equis, lorisis, cassidibus, scutis, & hastis, comperimus ex Articulo 3, Comitiorum a. 1562 m. Jun. qui sequentis est tenoris: *Ök-is [Lófejek] Lovakkal, pánczéllal, sisakkal, paisfal, kopjakkal, hadakozóképen jó móddal készen légyenek mindenkor; úgy hogy minden lósfő az ő lófségégéről, az mi parantsolatunkra, és Országunk szükségére valamikor kelleténdenek, egy egy lóval indulassanak; kik egy Holnapon az ő költségeken éljenek, azután mi nékiek minden Hóra (Honapra) segitségül egy egy forintot adatunk.*

3. De Primipilis vero depauperatis & equo destitutis, inter Pedites militare obligatis, atque redeunte ipsorum fortuna in integrum statum Primipilarem restituendis, luculenter nos conducet Lex (*Articulus*) 24. Dietæ m. Novembri Anni 1670 celebratæ, in hæc verba promulgata: *Ugyan Székely Atyáinkfiai régi szabadságoknak esmérvén lenni, hogy mikor vitzelő rend meg-fogyatkozott, 's lo-*
vok

*vok nem vólt, az Gyalog Lófsők között szolgál-
tak, és üdövel meg-épültvén viszont szabadságok-
ban állott, helyekben állások. Némely Székek-
ben pedig, nevezet Szerény Csikban, az Hámoro-
sók es Eör állók közzé álván; ha mikor Zászló
aláviszsa akarnának menni, az Hámoros Tiszt
és az Harminczados meg-nem engedik. Azért bo-
csátassanak vissza, és az Zászló alá vétessenek-
bé az ollyanak-is.*

§. XVIII.

Præter munia militaria, plebejis etiam quibusdam Obligationibus fuerunt obnoxii, uti sunt: Judicem sive Præto-rem Pagi (*Falus Bíró*) agere, ubi numerus Plebejorum nimium esset diminutus; cui oneri *Armalistæ* quoque unius Sessio- nis, (qui *Primores* inter ac *Primipilos* gradum aliqualem habent,) hoc in casu subjacent; captivos porro deportare; expensasque una cum Plebejis, euntibus ad Comitias Primoribus contribuere, & si quæ fuerint alia.

1, Hæc omnia Decretis Comitialibus nituntur. Vid. *Approb. & Compil. Constit.*

§. XIX

§. XIX.

3. PLEBEJI five PIXIDARII, Pedestris Militia Nationalis, §. XI. præter arma militaria, plebeja quoque munia, tam §pho XVIII. commemorata obibant, quam insuper viarum publicarum reparationibus incumbebant, campos vetitos atque sementes custodiebant, impedimenta militaria currubus vehebant, & quod maximum est, post disjunctionem Transilvaniæ ab Hungaria, tributa etiam, non continuis licet temporibus solvebant, ac solvunt. Præcipua tamen horum quoque obligatio fuit bellica. Unde ne ad pauciores numerum, cum detrimento communis Patriæ redigerentur, *sedulo* Principes attendebant.

1. Scilicet, dudum erat lege cautum, quod si Sículus (agitur de Plebejo) militiæ se subtraheret, Dominoque Directo, qui silo Transilvanorum *Terrestris* nominatur, semet venderet, inde quidem per Generalem eximeretur; at si altera rursus vice idem faceret, morte puniretur. Lex Comitialis, a. 1608. m. Sept. lata, sic rem hanc exprimit: *Jelenti Nagyságod, hogy az Székelység közül sokan az Ország szolgálatjától magokat*
meg-

megvonván, szabad akaratyok szerént magokat jobbágyá tették, ki miatt az közönséges dologban fogyatkozás esik. Tettzett azért, hogy Generalis Urammal Nagyságod circáltassa-meg, és azból az féle találkozik, foglalya ki az Ura kezéből és réstítuálya priori statui; ha pedig másor megpróbálya, hogy ismégh jobbágyágra adja magát, halállal büntettejsék meg.

§. XX.

Peculiare denique admodum erat, ut a memoria hominum, vi libertatis Siculicæ, quæ nullum admittebat genus tributii pecuniarii, pecuaria illud Primpili juxta ac Plebeji oblatione compensarent. Nam, 1. Tempore coronationis novo Regi. 2. Occasione matrimonii sponso Regi. 3. Dum Regina masculum primogenitum peperisset, aulæ regiæ, sextum quemque bovem (e quadrimatis & grandioribus) conferebant. Et hæc, hungarice *Ökör sítés*, latine *Signatura boum*, dici consueverat: quod bovis lorte Regi obvenientibus stigma fuerit iniustum.

1. Posteriorum duarum Oblationum meminisse arbitror Regem Mathiam in Mandati,
§. XIII.

§. XIII. not. 1. recitati verbis: *Conjugiorum & Natorum hilaria*. Sed hujusmodi Oblata Regibus rarissime alias, tempore vero ardentium & recenter exstinctorum bellorum, Principibus item patriis nunquam facta deprehenduntur. Non tributa, non *taxas*, sed oblata profecto pronunciamus ex ipsa lege atque Gentis consuetudine: quum Siculi non inviti, non coacti, sed propria sua sponte boves ejusmodi occasionibus dono dederint, juxta citatum proxime, per plurima inter documenta, Mandatum Mathianum. Huc collimant dubio procul verba *Nicolai Olabi*, Metropolitanæ Strigoniensis, qui in suo *Attila*, Cap. 18. hæc loquitur: „Tributum nemini, nec Regi, nec aliis pendunt, præterquam quod, quum Rex coronatur Hungariæ, aut uxorem ducit, aut nascitur ei filius, viratim [si sex habent] singulos (n. b.) conferunt Regi boves. Verum id quoque non sine magna difficultate plerumque faciunt. Sed *Antonius Bonfinius*, qui in publica Regni Hungarici luce versatus, in aula enim Regis Mathiæ proxime laudati vivebat & scribebat, longe adhuc luculentius perhibere poterat testimonium, verbis sequentibus de Sicularum immunitatibus, ac bobus non ex debito ab ipsis, sed precario in rationem Regum obtinendis, ad finem
„ *Libri*

„ *Libri I. Decadis I. Rerum Vngaricarum*, agit:

„ Scythuli quoque populi, e Scythis ingenuis oriundi, quandoquidem adhuc servitutis ignari sunt, nullaque regi stipendia nunc expendant, nisi quandoque domesticatim bovem, & illum quidem non edicto imperatum, sed precario nomine, postulante quasi regni necessitate, exortum. „

2. Priores duas commemorat Articulus Diætalus 4tus de a. 1599 20. Nov., in quo Michaeli Valachiæ Transalpinæ Wajvodæ, & Transilvaniæ tyranno, Status Provinciæ metu percussi, primi generis oblationem concedunt. Articulus ille sic habet. *Miérthogy pedig a' Székelységnek szabadságát meg-adta Nagyságod, azoknak régi szabadságok szerént, a memoria hominum illyen Törvények volt, hogy mikoron Fejedelem változott, avagy meg házasodott, minden hat ökörnek egy-két a' Fejedelem számára szedtek kit ök ugyan ökör hitésnek hívtak, mellyet Nagyságod most is fel-szedessen, Udvarának és Hadának jó rész szükségét Nagyságod velle meg éri.*

3. Plura hanc in rem dicere possem, e Privilegialibus Literis Michaelis illius pessime memoriæ, quas hoc anno dedit Plebejis Se-

dis Udvarhely, in cujus tabulario originales adseruantur: sed nunc nec locus, nec tempus suppetit. Conf. BENKÖ *Transilvania* Tom. 1. pag. 428.

CAPVT IV.

DE JURIBVS, IMMUNITATIBVS,

ATQVE
PRIVILEGIIS SICVLORVM

§. XXI.

Quum Natio Sicularum, ex præmissis, ea dignoscatur, quæ Terram suam, jure belli, multoque cruore, & vetustissimo adeo tempore occupaverit, ut & Regno Regibusque Hungariæ, & Principatu Principibusque Transilvaniæ longe sit antiquior; (§. II-V-II.) occupatam vero, formatis, quibus cum decore ac emolumento respublica administraretur, Ordinibus (§. VIII-XIII,) innumeris curarum myriadibus, ac gestis muniis gravissimis (XIV-XIX, propugnauerit & conseruauerit; seque demum, ac Terram simul suam

suam liberam, ultro Regibus ac Principibus tradiderit (§. VII.) merito sane laborum & sudorum suorum fructibus utitur, hoc est, præcipuis Juribus atque Libertatibus gaudet: quibus profecto sub priscis Hungariæ Regibus amplius, & condigne quidem fruebantur.

1. Immunitates Sicularum hujus ævi, Auctor *Noxæ Daciæ*, pag. 5 his non immerito inuit: *Siculi -- -- de sua libertate amplius gloriantur, quam ea fruuntur.*

§. XXII.

Sicularum trium Generum (§. VIII.) in uniuersum præmium, quod a propriis virtutibus obtinuerunt, nec ab alio quopiam mutuati sunt, est utique ut omnes illi, ad infimum usque *veri, nati ac priuilegiati Nobiles* censeantur (§. IV. & VIII. not. 1.) consequenterque omnibus iis prærogatiuis, juribus ac libertatibus, quibus ceteri indubii Nobiles Regni Hungariæ & Transilvaniæ pollent, dignissime gaudeant.

1. De Juribus & Immunitatibus Nobilium Hungariæ ac Transilvaniæ, agit uniuers-

E

se

dis Udvarhely, in cuius tabulario originales adservantur: sed nunc nec locus, nec tempus suppetit. Conf. BENKÖ *Transilvaniae* Tom. 1. pag. 428.

CAPUT IV.

DE JURIBVS, IMMUNITATIBVS,

ATQVE

PRIVILEGIIS SICVLORVM

§. XXI.

Quum Natio Sicularum, ex præmissis, ea dignoscatur, quæ Terram suam, jure belli, multoque cruore, & vetustissimo adeo tempore occupaverit, ut & Regno Regibusque Hungariæ, & Principatu Principibusque Transilvaniæ longe sit antiquior; (§. II-VI.;) occupatam vero, formatam, quibus cum decore ac emolumento respublica administraretur, Ordinibus (§. VII-XIII,) innumeris curarum myriadibus, ac gestis muniis gravissimis (XIV-XIX, propugnaverit & conservaverit; seque demum, ac Terram simul suam

suam liberam, ultro Regibus ac Principibus tradiderit (§. VII.) merito sane laborum & sudorum suorum fructibus utitur, hoc est, præcipuis Juribus atque Libertatibus gaudet; quibus profecto sub priscis Hungariæ Regibus amplius, & condigne quidem fruebantur.

1. Immunitates Sicularum hujus ævi, Auctor *Novæ Daciæ*, pag. 5 his non immerito innuit: *Siculi -- -- de sua libertate amplius gloriantur, quam ea fruuntur.*

§. XXII.

Sicularum trium Generum (§. VIII.) in universum præmium, quod a propriis virtutibus obtinuerunt, nec ab alio quopiam mutuati sunt, est utique ut omnes illi, ad infimum usque *veri, nati ac privelegiati Nobiles* censeantur (§. IV. & VIII. not. 1.;) consequenterque omnibus iis prærogativis, juribus ac libertatibus, quibus ceteri indubii Nobiles Regni Hungariæ & Transilvaniæ pollent, dignissime gaudeant.

1. De Juribus & Immunitatibus Nobilium Hungariæ ac Transilvaniæ, agit univ-

E

se

se *Decretum Tripartitum* Part. 1. Tit. 9. & P. 2. T. 38. Nos hic carptim & speciatim de Sicularum Nobilitate: præmissa *Nicolai Olabi* Archiepiscopi Strigoniensis, hanc in rem sententia, quam Cap. 17. suæ *Attilæ* sic expromit: „Volunt se omnes haberi „ingenuos, utpote, qui sint veterum Hun- „norum reliquiæ. Nec abs re ea uti cu- „rant libertatis prærogativa. Neminem e- „nim patiuntur inter se libertate esse su- „periores. Minimus eorum eam habet „inter eos immunitatem, quam maximus.

§. XXIII.

Sicularum adeoque præcipuæ Prærogativæ sunt,

a. Personales.

1. Quod ipsi, nisi citati sive evocati, ordineque judiciario condemnati fuerint, in eorum personis nusquam & per neminem detineri possint.

1. Violatur tamen hæc libertas in factis criminalibus, puta: homicidio deliberato; villarum combustione; furto & rapina; atque etiam violento adulterio; in quibus honor libertasque Nobilitatis amittitur.

2. Hinc,

2. Hinc, *Lex Consuetudinaria*, num. 36. statuit, hæreditarium Siculum ne in Tabula quidem Wajvodali (adde, *Principali*), extra casum sententiæ mortem inferentis, detineri posse. Verba Legis ad litteram sunt: *Az örökös Székely meg-ne tartassék a' Vajda Urak Tábláján; hanem ha balálc érdemlene,*

§. XXIV.

2. Quod nemo Sicularum in præsentiam Wajvodæ, aut Comitis Sicularum (consequenter ævo nostro ad *Tabulam Regiam*, Mandato evocatorio, ut nominantur) evocari queat: sed Causa cujuslibet in Sede competente primum inchoetur, & illinc appelletur.

1. *Lex Consuetudinaria*, num. 6. est: *Parancsolattal senkit se bibassanak, se Vajda Urak, se Ispán eleibe, hanem kit kit Székin keresenek előbbször; és a' ki mit nem igazol, az kérdőjével mebeszen el, Ország Törvénye szerént.*

§. XXV.

3. Quod Officia quælibet, Civilium æque ac Bellicarum rerum administrationi admovenda, non extranei san-

E 2

gvinis

gvinis hominibus, sed hæreditariis Siculis conferrentur.

1. Jus hoc, Siculicæ Nationi ex toto olim proprium, ita seculo superiore temperatum est, ut Officiales Militiæ Primarios, veluti *Generales & Capitaneos*, Princeps ipse quidem, sed e sola Inclita Natione, *Supremos Judices Regios* vero ipsimet Siculi crearent. Vid. *Approb. Part. 2. Tit. I. Art. 5. 6. 7. & Compil. Constit. P. 2. T. I. Art. 1. 2. 4.*

2. Debitum huic Juri robur addidit Magnus Leopoldus Augustus, Puncto 5. Diplomatis, a. 1691. 4. Dec. Transilvanis dati, quod sequentia loquitur: „*In omnibus*, sive „ad Politiam sive ad Justitiam vel Oeconomiam administrandam necessariis officiis, utentur Indigenis Transilvanis, Hungaris n. p. Siculis ac Saxonibus nullo hæbito Religionis respectu, neque exteræ Nationes, aut quæ Nobiscum ab illis inter Exteras & inhabiles dignoscuntur ad honores & munera, quotiescunque ea vacare contigerit prævalebunt: salva tamen nostra, cum illorum consensu ad recipiendum in Matriculam commendatione.

§. XXVI.

4. Quod Siculus militans, Transilvaniæ, communis videlicet cum duabus

bus aliis Nationibus Hereditaria & Unitata (§. Patriæ finibus non aliter, nisi tutandæ ipsius Provinciæ ratio exigat, ad exterarum regiones ducatur.

1. Hanc Immunitatem totidem ferme verbis probavit Aug. Leopoldus Imperator, Puncto 15 benignæ Resolutionis, Illustri Petro Alvinczi de Borberek, Statuum Ablegato, traditæ, cujus hæc est sententia: 15. *Consentit vicissim Sua Majestas clementissime, ut Siculi Transilvaniæ finibus non educantur nisi Patriæ ipsius tutandæ ratio & necessitas id postularent.*

§. XXVII.

His licet & pluribus Immunitatibus Siculi ab olim a præclaris undique gestis suis præmiati fuerint: quum tamen *Nobilium Hungarorum Homagium* 200 florenos hungaricos (*Decret. Tripart. P. 1. T. 2.*) faciat, *Siculorum*, quod miraberis, *Homagia* viginti & quinque florenis compensantur. *Dec. Trip. Part. 3. Tit. 4.*

1. Non est, quod miremur, hanc Homagiorum differentiam. Siculi namque, qui salutare suo in gremio leges condendi jure nunquam destituebantur, ut plura alia, sic etiam

etiam Homagii valorem, Gentis suæ statui,
ut duxere consultius, adcommodarunt.

2. De Homagiis vide, si placet, P. Joannem Szegedi, Tripartiti Juris Ungarici Tyrocinii Part. 3. Tit. 5. erudite disserentem.

§. XXVIII.

b. Reales.

E Realibus Immunitatibus, quæ scilicet, civilia, judicialia & œconomica spectant jura, sequentes pro specimen sunt.

1. Quod Sículus ne per notam quidem infidelitatis, ob quam capite plectitur, Bona hæreditaria amittat; sed ad hæredes fratresque ejus deriventur. *Decr. Trip. Part. 3. Tit. 4.*

1. Numero 30. *Legum Consuetudinariarum Nationis*, sic hocce jus dictatur: *Székely ember, övökségét semmiképpen el-nem veszti; ha fejez hitelenségéért elvesztené-is: haner. Atyafiaira marad.* Sed hanc legem a. 1562 in Comitibus Schæsburgensibus (§. XI. sublatam esse non ignoramus.

§. XXIX.

§. XXIX.

2. Quod Hæreditas Siculica *Filios* tantum concernat; *Filiabus* honeste solum e Bonis paternis emaritatis. Si vero solas *Filias* quispiam reliquerit, iisdem hæredium paternum ex integro competit. Et hoc jus *Præfectio Filiarum* dicitur. *Leg. Consuetud. num. 20.*

1. Juris hujus fundamentum est e Militia repetendum. Mares nempe, non Feminae, agrum Siculicum expugnarunt & propugnarunt.

§. XXX.

3. Quod *Jus Regium*, vi cujus in Bonis sine semine deficientium & notam Infidelitatis incurrentium, Imperans succedit, locum in Hæreditatibus Siculicis non habeat: nisi quis Jus illud spontanea voluntate (*præpostere*) in sua Bona invexerit. Siculo igitur sine Liberis mortuo, Fratres, vel, si nec ii fuerint, Vicini succedunt.

1. *Vid. Approb. Constit. Part. 3. Tit. 76. & Artic. 25. an. 1571. Fest. S. Elisabethæ Claudiopoli pronunciatum.*

2. Ne *Publicatio Defectus Seminis*, ut vocatur, locum unquam inter Siculos, contra primigeniam eorum Libertatem, obtineret, Literis sollemnibus cavit Princeps Georgius I. Rákoczi an. 1636 quarum hæc est sententia:

„**N**os Georgius Rákoczi, Dei Gratia
 „ Princeps Transilvaniæ, Partium Regni
 „ Hungariæ Dominus, & Siculorum Co-
 „ mes, &c. Memoriam commendamus te-
 „ nore præsentium significantes, quibus
 „ expedit, universis. Quod cum sub anni
 „ proxime evoluti Comitibus Generalibus
 „ in Civitate nostra Alba Julia in Mense
 „ Majo celebratis, Spectabilis ac Ma-
 „ gnificus quondam Franciscus Miko de
 „ Hidvég, tunc Consiliarius ac Cubicu-
 „ larius noster Supremus, Sediumque
 „ Siculicalium Csik, Gyergyo, Kálfon
 „ Supremus Capitaneus, ac Fidelis no-
 „ ster sincere Dilectus, Generosus Mi-
 „ chaël Thóldalagi de Ertse, Consilia-
 „ rius noster, ac Sedis Siculicalis Ma-
 „ rus Supremus Capitaneus, nominibus
 „ & in personis Fidelium nostrorum sin-
 „ cere nobis Dilectorum Univerforum,
 „ Generosorum, Egregiorum, Nobili-
 „ um

„ um & Agilium, Potiorum, Primipilo-
 „ rum, Peditumque Pixidariorum nos-
 „ trorum, ubivis in Regno nostro Tran-
 „ sylvaniæ, signanter vero in septem Se-
 „ dibus Siculicalibus constitutorum &
 „ residentium, de restituenda antiquis-
 „ sima ipsorum libertate subnotanda hu-
 „ militer requisivissent, postea vero sub
 „ proxima Lustratione etiam Generali,
 „ dictorum univerforum Dominorum Si-
 „ culorum, novissime cum in Sede Si-
 „ culicali Aranas Lustrationem conti-
 „ nuaremus, nonnulli Fideles Nostri,
 „ nomine totius universitatis Domino-
 „ rum Siculorum, modo præmisso
 „ apud nos institissent, benigne inclina-
 „ ti, considerantes etiam ac in animo
 „ nostro revolventes Regum & Princi-
 „ pum erga suos optime meritos Subdi-
 „ tos Benignitatem & Liberalitatem,
 „ Subditorum vicissim erga suos Princi-
 „ pes præclaram fidem & integritatem,
 „ indeque natam inserviendi & gratifi-
 „ candi iisdem alacritatem, vinculo quo-
 „ dam propemodum indissolubili ita es-
 „ se connexam, prouti altera ex altera
 „ gignatur, foveatur, augeat atque

„ conservetur. Quo igitur nostra ex
 „ parte potius & prius Benignitas no-
 „ stra incipiat suos producere fructus,
 „ dictorumque Fidelium nostrorum Si-
 „ culorum fidelissima obsequia erga nos
 „ accederet, quos certo intelligimus,
 „ felicitis reminiscentiæ Principibus suis,
 „ Regni Nostri, prædecessoribus nostris
 „ summa fide & integritate, nec minori
 „ Militaris Fortitudinis laude inservivis-
 „ se, nobis etiam a felicitis Principatus
 „ nostri ab Altissimo nobis commissi
 „ principio, omnium fidelissimorum Sub-
 „ ditorum, ac Patriæ salutis amantissi-
 „ morum Civium officia nobis strenue
 „ laudabiliterque præstitisse, spem sa-
 „ ne fovemus optimam, in ipsos univer-
 „ sos Dominos Siculos, & avata ipso-
 „ rum bellicæ fortitudinis laude, & no-
 „ stra in illos propensissima liberalitate
 „ grate commonefactos: Ad omnia
 „ virtutis, fortitudinis, præclaræ fidei
 „ & fidelitatis illibata officia, contra o-
 „ mnes nostros & Patriæ charissimæ æ-
 „ mulos & hostes alacriter præstanda
 „ certatim concursuros, nobisque, ac
 „ successoribus nostris, Legitimis Tran-
 „ sylvan-

„ sylvaniæ Principibus, summa semper
 „ constantia & fidelitate adhæsurus esse.
 „ Quorum omnium ob respectum, libe-
 „ ralitatisque nostræ ab ipsis desideratæ
 „ evidentissimum sempiternumque testi-
 „ monium, præfatae Universitati Domi-
 „ norum Siculorum, eorumque Poster-
 „ tatibus utriusque Sexus universis, e-
 „ am Libertatem & Immunitatis præro-
 „ gativam in forma perpetui nostri Pri-
 „ vilegii benigne dandam, conceden-
 „ dam, donandam conferendamque du-
 „ ximus, ut nullo unquam deinceps
 „ tempore publicatio Defectus seminis
 „ quorumcunque sine semine deficienti-
 „ um inter eosdem Dominos Siculos
 „ institui peragique, sed nec bonorum
 „ eorundem deficientium statutio aliqua
 „ aut occupatio in rationem Fisci nostri,
 „ & Successorum nostrorum, Legitimo-
 „ rum Transylvaniæ Principum, fieri
 „ possit, & peragatur. Sed eorum sine
 „ semine deficientium Bona in suæ Ge-
 „ nerationis utriusque Sexus Homines,
 „ more tamen & consuetudine ipsorum
 „ antiquissimo observato condescendant
 „ atque devolvantur. Prout prænotatæ
 „ toti

„ Dominorum Siculorum Universitati,
 „ eorumque Posteris & Hæredibus utri-
 „ usque Sexus universis, damus, do-
 „ namus, concedimus & conferimus, &
 „ Præsentes hæc nostras Donationales
 „ loco perpetui Privilegii ipsis indulge-
 „ mus, tam in communi omnibus & sin-
 „ gulis, quam etiam singulis Sedibus
 „ Siculicalibus seorsim observandas.
 „ Quemadmodum hæc etiam præsen-
 „ tes Litteras Donationales Privilegia-
 „ les universis Fidelibus nostris Domi-
 „ nis Siculis in tribus Sedibus Siculica-
 „ libus, Sepis, Kézdi & Orbai existen-
 „ tibus & degentibus, in forma Privile-
 „ gii nostri perpetui extradandas esse du-
 „ ximus. Harum nostrarum vigore & te-
 „ stimonio Litterarum mediante. Datum
 „ in Arce nostra Szamos-Ujvár, Die
 „ trigesima mensis Ianuarii, Anno Do-
 „ mini Millesimo Sexcentesimo Triges-
 „ mo Sexto.

Georgius Rákoczi. mpr.

(L.S.)

Publicatæ fuerunt hæc Litteræ anno 1636 die
 6ta Februarii, in Pago *Maxa* Sedis Siculi-
 calis

lis Kézdi, Congregatione Trium Sedium
 Siculicalium Sepsi, Kézdi, & Orbai.

§. XXXI.

4. Quod Gens Sicula, tanquam ho-
 mines bello servientes, omnium *Tributo-
 rum immunes* vivant; juxta Ferdinandiano-
 rum Commissariorum *Relationem* (§. VIII.
 not. 1.) Mathiæ item Regis Privilegium
 (§. XIII. not. 1.) & Punctum 14tum Di-
 plomatis Leopoldini, in hæc verba con-
 cepti: „Siculi genus Hominum bellico-
 „ sissimum, ab omni Tributo, Hyber-
 „ norum aut Aestivorum molestia, a De-
 „ cimis & præstationibus, ratione Bono-
 „ rum, quæ cum onere insurgendi pos-
 „ sident, velut hactenus, ita in poste-
 „ rum sint penitus exempti. E contra,
 „ pro tuenda Patria propriis impensis
 „ militare, obstricti permaneant, non
 „ tamen subintellectis Rusticis vel Job-
 „ bagionibus Siculis.

1. Alienum a vero cuiquam videri posset, dum
 audit, Siculos tributi obnoxios non fuisse,
 nisi verba Diplomatis in medium adlata in-
 tercederent: Articuli namque Diætales, qui
 solvenda per Siculos tributa commemorant,
 frequen-

frequenter deprehenduntur; ac *Approbatæ*, *Compilatæ* que *Constitutiones* etiam idem arguunt. Quid ergo jam respondebimus? Dicimus strictim, Gentem Sicularum triplicis esse Ordinis (§. VIII.) quorum tamen nullus ante avulsionem Transilvaniæ ab Hungarico Regno fuit tributarius. Verum per disjunctionem ab Hungaria una cum limitibus Provinciæ coarctatis Isabellæ Reginae, & pupilli Johannis Sigismundi rebus, in hanc Unionis formam Tres Nationes Provinciales, puta, Hungarica, Siculica, & Saxonica, a. 1544 (non 1545 uthabet *Extractus Simonianus* Articulorum Diætalium) in Comitibus Generalibus ad Festum B. Georgii Martyris Thordam indictis, consenserunt: „Cum
 „una Nobis omnibus Patria sit, unamque
 „ab omnibus charitatem illa desideret; necesse est, ut pari studio, & diligentia
 „causam Patriæ quilibet tuendam suscipiant,
 „at, nemoque se ab his, quæ conservati-
 „onem Patriæ respiciunt, subducant: idque
 „sive defensionem, sive pecuniariam solutionem, sive aliquid aliud ejusdem temporis conditio postulaverit, deliberatum
 „est, ut ejusmodi onera patriæ, juxta antiquam consuetudinem, & constitutionem
 „Regni, omnes tres Nationes æqualiter
 „perferant; cum utilitas, quæ ex conservatione Regni esse consuevit, ad omnes
 „ex æquo pertineat. „

2. Nega-

2. Negeri proinde nequit, Contributiones in Terra Sicularum collectas fuisse; sed utrum ab omnibus? & num continuis temporibus? Minime gentium. Tributarii certe fuerunt tertii Ordinis Siculi, i. e. Plebeji; sed nec hi semper, & de jure, verum extraordinariis in Casibus solum sponte. Nam in recitato (*not. b.*) Unionis Article, quod per Siculos solus eorum Ordo Plebejus intelligatur, pulcre profecto condiscimus ex Article 7mo Comitiorum, a. 1608 d. 3. Mart. Claudiopolim congregatorum, ubi decernitur, Siculos Plebejos in Congregatione Nationis suæ, ad Festum S. Georgii in Udvarhely celebranda per Commissarium Principis requiri, ut secundum dictamen Unionis Nationalis, ceterorum Regnicolarum fortis miserti, opem in ferendo tributo ne subtrahant. Qui dulcius ex ipso fonte rem hauriere avent, hi ipsum Decretum Comitiale sic ex authentico exemplo legere velint: *A' köz Székelséget pedig Nagyságod Fő Embere, Commissarius által, találta meg Udvarhelyt, holott is nekik közzönséges Gyűlések léssen Szent György nap e-lőti való Hetfen, hogy az Unionak tartása szerint az Országnek több részeit meg-szánván, a' kik ebben a' tereh viselésben edgyet értenek, ök-is ebbéli segítségeket meg-ne vonnyák.* Hunc in modum aliæ quoque per plurimæ Conventuum sanctiones, quarum stilo, sub nomine Sicularum,

nava-

universam forte primo obtutu Nationem intelligere quispiam posset, de solis utique Plebejis loquuntur.

3. Primorum & verorum Primipilorum a publica Contributione immunitatem clare etiam comperimus ex Actis Comitiorum ad diem 12. Junii 1559 Albam Juliam indictorum; ubi declaratur,

„ Quod Siculi, relictis Articulis Thor-
 „ densibus, super impositione Taxæ 12000
 „ florenorum, quam solita consuetudine
 „ præstabant, Primores eorum Inquilinos
 „ proprios sublevarunt, & promiscuam Ple-
 „ bem contributione integra flor. 1. dr. 50.
 „ faciente onerarunt; atque ob id ad quere-
 „ las Plebis, Statuto Regni, inquisitio ge-
 „ neralis inter ipsos decreta est; quæ quia
 „ in Maros & Udvarhely jam peracta fue-
 „ rat, nec reliquis Sedibus parceri possit.
 „ Interim similes Inquisitiones, nisi ipsimet
 „ causam præbuerint, nullo modo fient.
 „ Statuuntur denique Siculis leges sequentes
 „ loco Privilegii perpetui:

1. „ Primores universi, una cum Primi-
 „ pilis, illis v. l. qui juxta veras radices
 „ ex avis Atavisque Primipilis descenderunt,
 „ & quorum Majores tempore Divi Ma-
 „ thix, & aliorum Regum probe militarunt,
 ne

„ ne quoque in posterum dicentur; imo
 „ in antiquis Libertatibus illæsi, Militiæ
 „ & Belligerationibus serventur, quos Prin-
 „ cipes certis temporibus perlustrari faci-
 „ ent, & illorum Militares apparatus per-
 „ noscent. Decimas tamen Primipili, quas
 „ olim & Primores Siculi ab iis exigebant,
 „ Principibus præsent.

2. „ Ad Portas connumerentur solum
 „ Inquilini, Servi, & promiscua Plebs.

3. „ In Belligerando parabunt se se,
 „ ut Regnicolæ decreverint, & necessitas
 „ postulaverit, vel in totum, vel in par-
 „ tem, quod ex Literis Principum tunc
 „ cognoscent.

4. „ Oppida, quoniam Contributio-
 „ nem Excellæ Portæ præstant, alio one-
 „ nere premi non possint, sed in ista liber-
 „ tate conserventur, Reliqua hujus non
 „ sunt loci.

In his sanctionibus, *Puncto 1. per Decimas*
 Primipilorum, eæ intelliguntur, quas Pri-
 mipili a vernis suis ac inquilinis, quibus erant
 non pauci eorum præditi, exigebant, Primo-
 ribusque Gentis, tanquam debitum pro ge-
 stis muneribus salarium (Conf. infra §.
 XXXII. not. 2.) administrabant: hæc ta-

F

men

men obligatio, uti contra libertatem Nationis invecata, brevi post sublata est.

4. Sed cave putes, Plebejos quoque continenter tributo subjectos fuisse. Nam, etsi illi, qui eorum a. 1562 libertate exciderant (§. XI.) ad an. 1599. quo immunitas eis restituta est, tributum non effugerint: ii tamen, qui ad servilem conditionem damnati non fuerant, nec eo temporis intervallo, nec ab a. 1602 ad 1658 contribuerunt.

Verum quidem est, quod postquam Turca censum Transilvanorum in triplum auxisset, statuebatur, in Dieta Mediensis d. 20. 8bris 1662 ut Sículus tam Libertinus, quam Subditus, licet id contra Libertinorum immunitatem nobilitarem fieret, teneantur tamen in extraordinariis contribuire, & qui boves habent quatuor aut plures, thalerum 1. qui boves duos, thal. $\frac{1}{2}$, seu unicum florenum, nulla autem pecora habentes quaterni thalerum 1. solvant: verum hæc super illos Contributio tamdiu solum duret, donec a milite extraneo Patria liberabitur. Articulus Diætalís, vernaculo idiomate concinatus, sequens est: „Az Székelységen mind szabad és jobbágy rend, az kinek négy ökre vagy több vagyon, adgyon egy egy Tallért, az kinek két ökre fél Tallért, vagy

vagy egy forintot, az kinek semmi marhája nints, négy ember egy Tallért. Mivel pedig az Országnek ilyen rendkívül való szükségében és pusztult állapottyában Nemefsi Szabadságoknak férelmivel kényszerítettnek mostan az adózásra lépni, Isten az Idegen Nemzeteket ez hazából kiűvén, adózással ujjabban ne terheltefsenek.

5. Recedente e Transilvania Turcico & similis furfuris milite, aliquot postea interjectis lustris, emanavit a. 1697. 4. Dec. memorabile Diploma Leopoldinum, cujus vigore (§. XXXI. immunes ipsi etiam Plebeji Contributionum declarabantur. Cui licet Diplomati firmiter iidem adhærebant; aliarum tamen Nationum sortem commiserantes, fraternam caritate, e massa totius Tributi in se adsumserunt rh. flor. 35000; inclusis etiam, qui sunt in Sedibus Siculicis, Locis Taxalibus. Ex Art. Diat. a. 1693. m. Dec. --- --. Ad extremum, bello Rákocziano a. 1711. extincto, publicataque Amnestiali Gratia, Miles omnis Sículus, ad œconomiam colendam dimissus: ac ex eo tempore Primipili juxta & Plebeji, iis etiam Locis quibus Militia Siculica limitanea a. 1764. erecta est, pendunt tributa.

6. Si qua ulla denique difficultas, ex Articulis Diætalibus, de solutis per Sículos Contributionibus, suboriatur; sciat, cui

volupe erit, fuisse olim quoque non Primoribus modo numerosos sed & Primipilis non paucis Subditos (*Jobbágy*) ac Inquilinos (*Sellér*,) qui etiam *Terigenæ*, hung. *Földön lakók* audiebant,) e Comitibus Hungarorum adductos, vel peregrinis e regionibus admissos, censibus omni ævo obnoxios; fuisse item Oppida Taxalia tributaria: quorum pensiones nomine *tributi Siculorum* quandoque venire in comperto est. Sunt vero ejusmodi Oppida, *Kézdi-Vásárhely*, *Sepsi-Szent-György*, *Ilyefahva*, *Berezek*, *Csik-Szereda*, *Székely-Udvarhely*.

§. XXXII.

5. Quod *Decimas Nonasque* ex agnis, porcellis, anserum pullis, apum examinibus; *Capetias* sive gelimas (*Kalangya*) e sementibus, Imperanti haud præsent.

1. Primores & Primipili neutiquam, Pyxidarii vero fuerunt aliquantulo sub tempore, decumani, ut luculenter docent cum alia multa, tum Schæsburgi lata Decreta Comititalia a. 1562. Hinc natus est stilus Literarum Primipilarium, in quibus creati Primipili ab omni *Decimarum*, *Nonarum*, *Capetiarum*, & *Datiarum* pensione eximuntur. *Decimæ* agnorum in Conditionibus Principis Gabrielis Bethlen sunt interdictæ.

2. Tri-

2. Tributa, *Decimæ*, *Nonæ*, *Capetiæque* Subditorum & Inquilinorum, quæ tamen non semper exigebantur, cedebant Primoribus, veluti in solutionem: quum hi, sine pensione Imperantis, Magistratum gerere, Legationes obire, in Comitibus comparere, &c. consueti fuissent.

§. XXXIII.

6. Quod omnibus proventibus, intra terminos territoriorum suorum procreatis, quorum Sal præcipuum est, liberam fruendi habeant potestatem, insuper venatus, piscatus, educilli, &c., jure gaudeant.

1. Ex Decreto Comitiali a. 1562 constat luculentissime Fodinas Salis antea in terra Siculorum nunquam ad Cameram Imperantis pertinuisse. Constat porro ex Articulis Dietalibus, Primoribus ac Primipilis, abinde quoque, ad initium labentis seculi, Sal e fodinis gratis concessum.

§. XXXIV.

Hæc & alia Jura ac Immunitates atque Leges quo sanctius custodirentur, tres Cautiones in rebus Siculorum ab

F 3

anti-

antiquo locum invenisse deprehenduntur.
 1.) Ut causæ, in facto hæreditatum, ultra valorem trium florenorum inter eos suscitatae (servatis appellationibus solitis) in curiam Regiam, pro evidentiori discussione transmitti consueverint, *Decr. Trip. Part. 3. Tit. 4.* 2) Ut sancitum fuerit, ne causæ Siculorum coram solo iudicio Militari, sed Capitaneo simul ac Iudice Regio tractarentur. Vid. *Art. Diet. an. 1607. 8. Febr. 3.* Ut demum, sub Principibus Transilvaniæ res Siculorum sive bellicæ, sive civiles nullam vel minimam mutationem privatum, sed in Comitibus publicis, subirent; uti hoc per omnia passim Comitiorum Decreta elucet.

C O R O L L A R I A.

I.

Natio Siculica, in Terra sua, quam jure belli; obtinuit, Regibus & Regno Hungariæ est, antiquior: ergo Nobilitatem suam, Juraque Nationalia non aliunde, quam a propriis virtutibus bellicis comparavit §. I. - VI. XXII.

II.

Fundato in Hungaria & Transilvania Popularium Regno non acte, sed

sponte se adnexuit: ergo Immunitates omnes Juraque avita merito sibi loco relicta sunt. §. VII.

III.

Hæc Natio seorsim ab aliis Populis Terram suam per aliquot seculorum decursum possedit ac tuita est; quare etiam Gentiles Officiales, tam Militares, quam Provinciales habuit: ergo sequentis etiam seculis, merito Gentis suæ & sanguinis proprii Moderatoribus committetur. §. VI. XXV.

IV.

Respublica Siculorum, ita per longum illud temporis spatium, inter infensas sibi Gentes, statione sua perduravit, ut ex interioribus finibus Terram suam propugnaret: merito ergo, & ex pacto cum Imperantibus jure, intra ac ad limites Patriæ tutandos Miles Siculus reservari intelligitur. §. XIV. - XIX. XXVI.

V.

Effuso sanguine subactam Terram, sanguine itidem & armis, Nobilis Natio tuita est; atque igitur tributorum debuit esse, fuitque immunis: ergo juste Imperantes

rantes quique & speciatim Leopoldus I. Augustus, liberam eandem a solvendis Contributionibus declararunt. §. XXXI.

VI.

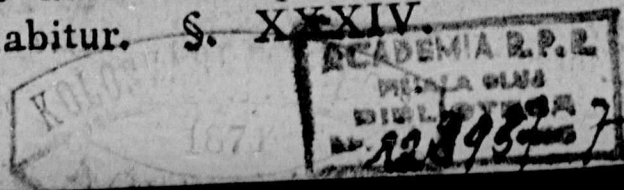
Proventibus adquisitæ belli jure Terræ, libere Natio Siculica longo seculorum usu fruita est: ergo nunc quoque & deinceps eorundem ac præsertim Salis, ingenti copia in terreno ejus procreati, liberum usum merito eidem permitti. §. XXXIII.

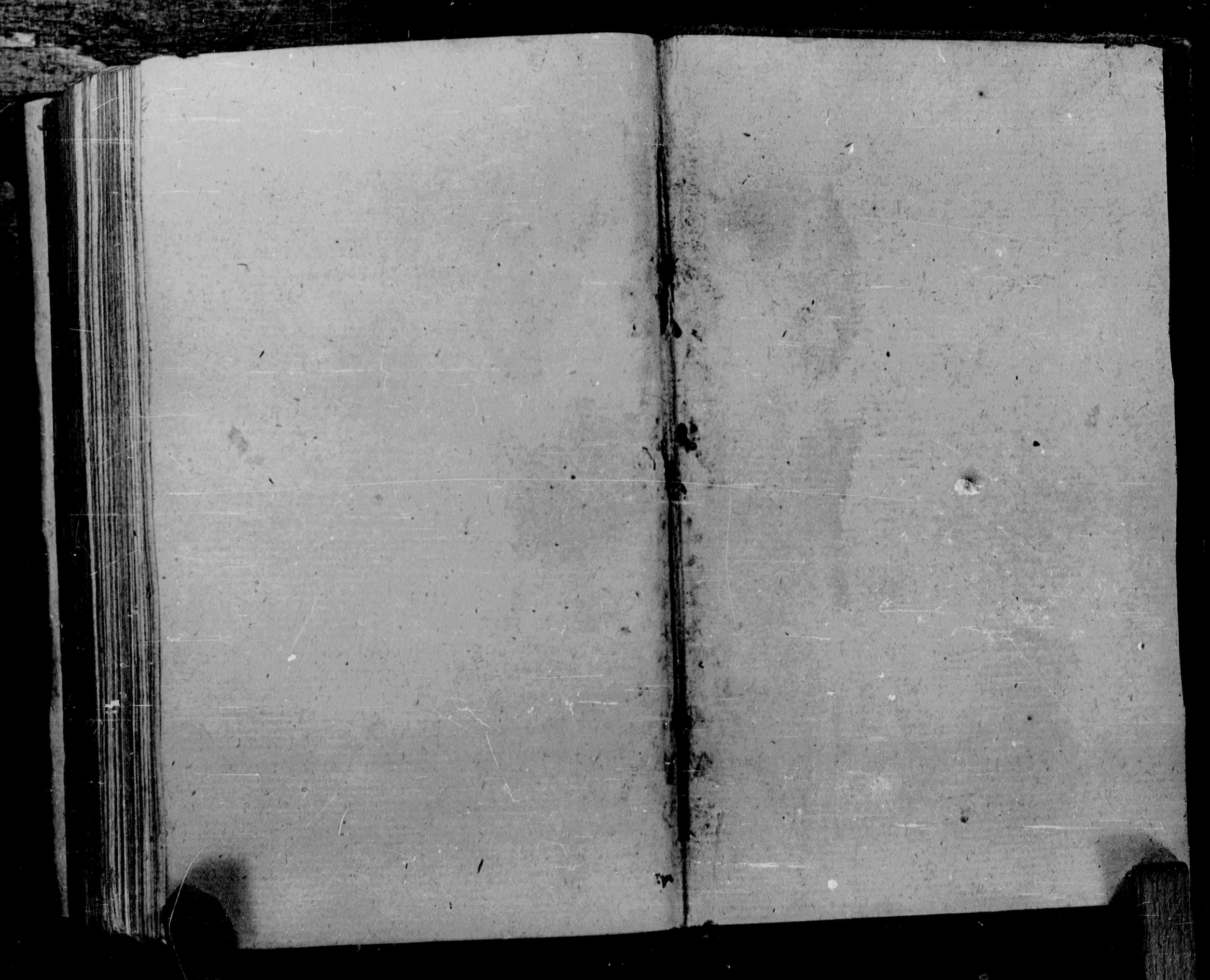
VII.

Causæ Siculorum reales, coram Judicibus Militaribus æque ac Provincialibus juri dicendo aptis agitari consueverant: ergo ex æquo & justo eadem consuetudo perennitatem exposcit. §. XXXIV.

VIII.

Mutationes rerum tam civilium, quam bellicarum Nationis Siculicæ, in Comitibus antehac publicis definiri consueverant: ergo deinde quoque qualia onera eidem Nationi incumbant; & an, quo modo ac numero, quibusque locis, manus Siculorum militaris requiratur, suffragiis Comitiorum, vi Unionis Nationalis, & ad sensu Imperantis legitime determinabitur. §. XXXIV.

XVIII. századi ponyvanyomtatványok
kolligátuma (Miscellanea LVII. 475.)

VÉGE